

PRESBITER

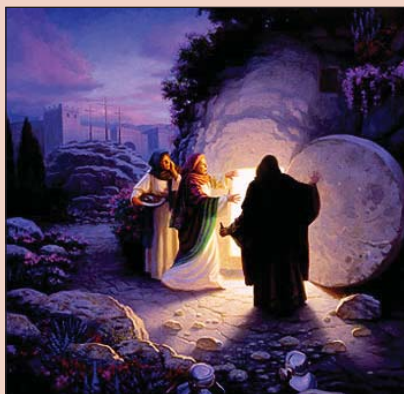
A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXIII. évfolyam 2. szám

BUDAPEST

2014. március-április

Tartalmunkból
Közgyűlésünkről jelentjük
Az Ige körül
Gyémántszilánkok
Szöges kérdés
Nőszövetségi interjú

Húsvéti csend (részlet)

*Lelkem, daloldj a húsvét örömeiről!
 Csengjen a hangod,
 mint a hegyi csermely
 fentről hozott kristályos-tiszta hangja,
 mint a hóvirágok fehér harangja.
 Legyen dalodban élet és erő...
 Fakadó rügyek, fesledő virágok:
 a tavasz, mely meggyőzte a világot.
 Legyen benne ragyogó diadallal
 a hosszú éjszakát elűző hajnal!
 Az a mosolygó, bíborfényű reggel,
 melyben a sírban hasztalan keresték
 gyászt illatozó, könnyes kenetekkel
 a Názáreti Jézus drága testét,
 mert élt, előttiük feltámadva járt.
 Visszhangozd szívük ujjongó szavát.
 Húsvétről zengjen, zengjen hát az ének!
 Lelkem, adj hangot húsvét örömeinek!*

Túrmezei Erzsébet

*Akinek az életében nincs jelen
 a „Csendes Péntek” és
 a Húsvét, annak valójában
 nem is lehet egyetlen jó napja
 sem az egész esztendőben.
 (Luther Márton)*

Te hol állnál a keresztnél alatta?

„Mit látott Megváltónk, amikor letekintett a keresztről?” – ez a címe annak a döbbenetes erejű akvarell festménynek, amit a francia impresszionista művész, James J. Tissot (1836–1902) készített. Ez a nálunk alig ismert művész istenáldotta lélekkel vette kézbe a Szentírást, az Ó- és Újszövetséghez több mint 700 színes illusztrációt készített. Háromszor járt Szentföldön, hogy régészeti, építészeti, néprajzi és vallási megfigyeléseket végezzen. Nagyheti sorozata közel 140 képből áll, ennek a tagja az is, ami most „odahív” minket a keresztnél alá. Valóban: mit és kit látott Urunk, amikor letekintett a keresztfőről? Tissot nagyon is „református” módon komponálta meg alkotását. Ugyanis sem Urunkból, sem a keresztnél nem látszik semmi, de a kitekintés, a kép látószöge olyan, mintha Jézus tekintetét követnénk. A blaszfémiát vagy a kiábrázolást kerülő mélyseges tisztelet Szenvedő Urunk iránt abból a hitbeli és családi gyökérből is táplálkozik, ami Tissot-t ennyire bibliaközpontúvá, Jézus-központúvá tette. Ez pedig az a csodálatos tény, hogy hívő édesanyja Marie Durand volt, annak a Marie Durandnak (1715–1776) az ük-ükunokája, aki hugenotta-református hite miatt 38 éven át volt XV. Lajos király börtöneiben, ahol a női rabok misszionáriusa, lelki anyja lett. Hite késői leszármazottjában, Tissotban is gyümölcsöt termelt!

Az evangéliumi híradások és a kép között nagy összhang van annak megjelenítésében, hogy kik is állottak ott a keresztnél. Közelebb s távolabb... Mert itt az előtérben csak asszonyokat látunk, olyanokat, akik megrendülten, de bátran vállalták, KIHEZ tartoznak. És a szelíd Jánost, aki kitartott egészen a Golgotáig. Tissot egy másik képen később majd megjelenik a tanítványi kör, akik meglehetősen messziről szemlélték az eseményeket. Itt vannak még azok, akik

„hivatalból” álltak kapcsolatban Urunkkal: a katonák, a hóhérok, meg a Jézus-perben részt vett zsidó papok, előkelők, lóháton. S ott a kép bal oldalán hátul, kellő katonai tiszteletadással állva, tekintetét a keresztre emelve látjuk a római századost. A hitvalló „megszállót”. Azt, aki egy másik képen leborulva, az éppen lelkét kilehelt Megváltó előtt kimondja: „Bizony, Isten Fia volt ez” (Mt 27,54). És persze ott hullámszik a háttérben a kíváncsi, bámész, szenzációra kapható, egyébként unatkozó tömeg. Benne szimpatizáló és gyűlölettől torzult arcú figurák.

Hitvalló, bátor asszonyok, férfiak bizonságtétele róluk. Mindegyik evangélista megemlékezik róluk. Már Máté ír az együtt érző asszonyokról, akik Urunkat utolsó szívdobbanásáig elkísérték. „Volt ott sok asszony is, akik távolról figyelték” (Mt 27,55) a keresztre feszítést, Mesterük agóniáját, halálát. Ezek Galileából követték Őt, és szolgáltak neki. Köztük volt a magdalai Mária és Márta, Jakab és József anyja, valamint a Zebedeus fiak anyja is. Márk is ír róluk, kiegészítve a mátéi sort Sálomé nevével (Mk 15,40-41). Lukács is ír a női Jézus-követőkről, akik tá-

(Folytatás a 24. oldalon.)

Az Ige körül

Aki győzelemre vitte az igaz ítéletet

„Íme, az én szolgám, akit kiválasztottam, akit én szeretek, akit kedvel a lelkem! Lelkemet adom neki, és igaz ítéletet hirdet a népeknek. Nem szít viszályt, és nem kiáltoz, senki sem hallja hangját az utcákon. Megrepedt nádszálat nem tör el, és füstölgő méceszt nem olt ki, míg győzelemre nem viszi az igaz ítéletet. És az ő nevében reménykednek majd a népek” (Mt 12,18-21; Ézs 42,1-3).

Napról napra borzolja a kedélyünket, hogy nyilvánvaló bűnösök elkerülnek az ítéletet. Különösen is özönével érkeznek ezek a hírek idén, a választások évében. Olvasunk eltitkolt jövedelmekről, lepézelte politikusokról és vállalkozókról, látjuk, hogy az erősebb ország visszaél hatalmával, és rákényszeríti akarátát a gyengébbre – de ugyanezt látjuk az egyéni életek szintjén is. Nem lehet megbízni a közélet szereplőinek szavaiban, de a minden jót ígérő reklámokban sem. Gyakran még családtagok, munkatársak sem mernek megbízni egymásban. Még az egyházon belül is néha gyanakvással vagyunk egymás iránt, mert sokszor éppen azokban kell csalódnunk, akik iránt leginkább bizalommal voltunk.

Ilyenkor felsóhajt az ember, hogy sosem lesz már igazságtétel? Szabad a végtelenségig csalni, hazudni, gyalázkodni, egymást

félrevezetni? Miért a bűnösök élnek gondtalanul, s aki az Úr útján próbál járni, minduntalan hátratétele, csalódást könyvelhet el magának?

Miért tűri Isten mindezt? Mikor fog már végre igazságot szolgáltatni: megbüntetni a bűnöst, és megvédelmezni az ártatlant, az elnyomottat?

A helyzet nem újkeletű. A zoltáríró a 94. zoltárban így sóhajt fel: „URam, megtorlás Istene, megtorlás Istene, jelenj meg ragyogva! Emelkedj fel, földnek bírója, fizess meg a gőgösöknek tetteikért! URam, meddig fognak a bűnösök, meddig fognak a bűnösök vigadni?”.

Vágyunk arra, hogy végre valaki győzelemre vigye az igaz ítéletet.

S miközben mások bűnein keseregünk, és másokat vádolunk, sőt megvetéssel elutasítunk magunktól, kiderül, hogy mi is ott ülünk velük együtt a vádlottak padján. *Mindnyájan olyanok lettünk, mint a tisztátalanok, minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha* (Ézs 64,5). Nincs mivel dicsekednünk, mert legfeljebb mennyiségi, de semmiképpen nem minőségi különbség tapasztalható ember és ember közt. Ha Isten ítélőszéke elé kell állnunk, akkor lelepleződik minden rejtett bűn, gyűlölködő indulat, gonosz kíván-

ság, elmulasztott alkalom. Mert azt gondolod, te ember, aki ítélkezel azok felett, akik ilyeneket tesznek, holott magad is ugyanazokat cselekszed, hogy akkor te megmenekülsz az Isten ítéletétől? (Róm 2,3)

Kedves Presbiter Testvérem! Ez a per ma is folyik. A sátán fáradhatatlanul vádol Isten előtt, és bizonygatja szentségtelen, elveszett állapotunkat. Pedig már megtörtént az ítélet-hirdetés, sőt végre is hajtották már az ítéletet... de a te, meg az én bűnömért is – helyettünk – Jézus Krisztuson! Ez a kegyelem. Ezt csak hálás szívvel elfogadni lehet, kiérdemelni vagy megvásárolni nem.

Ezért a mások bűne ne a gyűlöletre, megvetésre indítson, hanem önvizsgálatra és hálaadásra, hogy Isten megváltott gyermekeként az ítélettől való rettegés helyett, e kegyelemért, háládatosságból egész életünket az Úrnak szenteljük, és már e jelenvaló világban, mint az Ő megváltottjai az Ő dicsőségre éljünk! – mint ahogy azt minden úrvacsora vétel alkalmával ígérjük és fogadjuk. Továbbá a mások bűnét látva, hordozzuk őket csendes közbenjáró imádságban, hogy ők is meglássák elveszett állapotukat, és a szabaddal egyetlen útját: Jézus Krisztus helyettes áldozatát!

Testvéreim! Krisztus már győzelemre vitte az igaz ítéletet. Tőle lehet kérnünk és elfogadnunk a kegyelmet, amíg ez a földi életünk tart! Ez húsvét öröme.

Nincs tehát most már semmiféle kárhoztató ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak, mivel az élet Lelkének törvénye megszabadított téged Krisztus Jézusban a bűn és a halál törvényétől (Róm 8,1-2).

Dr. Viczián Miklós

„Tükör által, homályosan”

Van a szeretet himnuszának is nevezett 1Kor 13-ban egy gyakran idézett kifejezés, melynek mélységén azonban talán nem szoktunk elgondolkodni: „tükör által, homályosan”. Először is nem gondolunk arra, hogy az ókorban nem foncsorozott üvegtükröt használtak, mint ma mi, hanem a tükör többnyire egy csiszolt fémkorong volt. Ha ma egy fémtálcán nézzük meg magunkat, látjuk, hogy az egy kicsit elmosódottan, „homályosan” mutatja képünket, s ha a tálca nem egészen sima, még torzít is. Igen, ilyen a mi földi ismeretünk.

Lehet azonban az Igének mélyebb tanítása is. Pál a második korinthusi levélben ezt írja: „Mi pedig, miközben fedetlen arccal, mint egy tükörben szemléljük az Úr dicsőségét, mindannyian ugyanarra a képre formálódunk át az Úr lelke által...” (2Kor 3,18), majd néhány verssel később ezt írja: „Isten gyűjtött világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán” (2Kor 4,6).

Mit szemlélünk tehát? Isten dicsőségét. De nem színről-színre, mint a végső időkben, hanem mint egy tükörben, tükör által. Mi az a tükör, amely által Isten dicsősége világossá válik? (A „felragyog” szó nagyon szép szó, de az eredeti tartózkodóbb.) Krisztus arca. Mi most ezáltal szemléljük Isten dicsőségét. És talán szabad most, Húsvét

előtt még tovább is menni. A tükör egyfelől a kereszten értünk és helyettünk szenvedő Jézus arca, másfelől a feltámadott Krisztus megdicsőült arca. Egyik esetben sem könnyű felismerni Isten dicsőségét. A szenvedő Jézusban az egyik lator és a pogány százados sejtett meg valamit, a másik esetben Mária vagy az emmausi tanítványok is csak akkor ismerték meg, amikor Isten gyűjtött szívükben világosságot.

Nem könnyű nekünk sem megérteni a Jézusban megjelenő kettőséget, amint azt az egyetemes egyház egyik hitvallása, a kalkhedóni hitvallás Krisztus kettős természetéről megfogalmazza, hogy az egyszerű, de összelegyítetlenül isteni és emberi, hogy benne Isten emberré lett, de nem Isten szenvedett és halt meg. Nem könnyű megérteni. Az 1Kor 13,12 eredeti szövegezése nagyon pontos: „Tükör által, rejtvényben”. De bizonyos értelemben a példázatok is rejtvények voltak, és a tanítványok sem értették azokat. „Tükör által”, „rész szerint” mégis megismerhetünk valamit Isten felfoghatatlan dicsőségéből: az Ő szeretetét, amely soha el nem múlik, a színről-színre látás világában sem. Ez tükröződik a Krisztus szenvedő és megdicsőült arcán.

Dr. Ritoók Zsigmond

A presbiter munkamezeje (20.)

Az egyház népének végcélja

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

A presbitérium = minisztérium, közszolgálat, s egyúttal misztérium, titok is. Mint ahogy az egyház léte is szolgálat és Isten örök, bölcs titkainak egyike.

Még számos szolgálati terület lenne felsorolható. Ám ki-ki gondolja át, hogy ő mit tehetne, mire kapott küldetést Istentől. Nem azért szolgálunk, mert túl sok az erőnk, időnk, tehetségünk, ambícióink. A presbitérium Isten népét, az egyházat valahova elvezeti. Jézus mondja: „Elmegyek és helyet készítek néktek. Ismét eljövök és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek” (Ján 14,3) – Pál apostol Kisázsia és Balkán-szerte hirdette (a nagy pogány kultusközpontokban!): „Nékiünk mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki megjutalmazassék aszerint, amiket e testben cselekedett...” (2Kor 5,10).

Ugyanő mondotta: „Nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben” (1Kor 4,20). Ezt a hellén szofisztika hatása alatt élő, alakuló Európának üzente.

Bármit tesz a presbiter, azt mindig annak hatása alatt kell, hogy tegye: Krisztus elé kell vezetnie, elsegítenie népét – családját, rokonait, falujabelieket, sőt az egész magyar népet. Isten mindenkinek lehetővé tette a kárhozattól való megszabadulást és a Vele való örök üdvösség elérését. Ámde valakiknek utat kell mutatni, példát kell adni, lehetőségeket kell biztosítani. Elvileg bármely gyermek fényképezhet, ha kap fényképezőgépet. Bárki kerékpározhat, ha kap kerékpárt. A hit Isten ajándéka, ám a hitben való éléshez sok

segítség kell. Ilyet ad pl. Wäss Albert, amikor számos írásban elmondja: „Tudnod kell azt is, hogy Isten erőt ad azoknak, akik Őt keresik. S akik Őt szeretik, azoknak minden lehetséges.” (Ezt a gondolatot az evangéliumból vette!) Amikor Arany János, az édes-apa azt mondja cseperedő fiának: „Kis kacsóid összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem”, presbiteri szolgálatot teljesít.

Petőfi Sándor sokat idézett mondata arról tanuskodik, hogy jól megtanulta a szó és tett bibliai azonosságát. Bár 26 évesen halt meg csatatéren, mégis az egész nemzet presbitereként hagyott hátra gazdag örökséget.

A presbiter nem egyszerűen egy egyházrész képviselője. Következésképpen a presbitérium nem képviselőtestület. Nem is a lelkész szolgálja. Isten munkatársa, Jézus Krisztus tanítványa! Mindezt azért vállalja – Isten előtti elszámolási kötelezettséggel –, mert felelőségét, férjét, gyermekét, unokáját, minden ismerősét és ismeretlent Isten országába kell segítenie. E szolgálatnak pontos ideje van. Nem lehet holnapra halasztani. Erre is áll az, hogy „Ma ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket” (Zsid 2,7-8).

A presbiter a szó legszorosabb értelmében véve a magyar nemzet napszámosa. E kifejezést Széchenyi István halála napján a legnagyobb magyarra vonatkoztatva írta Vas Gereben.

A presbiter jutalmát nem emberektől várja – akik nem is tudnák honorálni –, attól várja, aki azt mondotta: „Aki vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt...” (Máté 10,32). Aki egyházában hűségesen, pontosan elvégezte szolgálatát, arra nagyobb szolgálat vár az örökkévalóságban.

P. V.

... szégyelljük magunkat, ha Isten dicsőséges városáért nincs bennünk olyan erény, amelyhez hasonló e földi ország dicsőségéért megvan bennünk.

Augustinus: Az Isten városáról V/XVIII

Ha a mindenkori politikai eseményeket vesszük górcső alá, láthatjuk, mindig találhatunk benne egy elemet, amely állandó, nevezetesen az aktivitást. A szereplőknek az ideológiák irányultságától függetlenül kétségtelenül van egy erényük: szándékuk, politikai akaratuk elérése érdekében semmilyen áldozatot sem sokallnak. Agitálnak, tárgyalnak, üléseznek, ha kell reggeltől késő estig, hétfőtől vasárnapig, csak hogy az általuk jónak tartott célt elérjék. Pedig ha meggondoljuk, ők nem terveznek, tervezhetnek csupán négy, legfeljebb újrávalásztásuk esetén is csak nyolc évre. De hát miért van bennük ez az erény? Azért, mert hisznek abban, amit meghirdetnek, mert meggyőződéssel vallják, hogy az általuk készített programra van szükség-

Apropó

gük – magukat sem kihagyva – az embereknek. Ilyen egyszerű. Hit és meggyőződés. Persze tudjuk, mindig voltak és vannak politikai-ideológiai szerencselovagok, de még a kommunizmusnak is voltak hitű, elvű és odaszánt követői. Ez tehát a sokat emlegetett kampányvilág, amelyet oly sokan megvetnek. Ám a következetes elköteleződés erény akkor is, ha tudjuk, a szándék olykor nagyon is kifogásolható. Ezt hallva, illetve látva az emberek egy része finnyásan fintorog, ám nem teszi ugyanezt akkor, amikor nyilvánvalóvá válik, hogy az ő hite, következetes elköteleződése messze elmarad az éppen általuk kifogásoltakéhoz képest. És ezt legyen bátorságunk önmagunkra is alkalmazni! Pedig nekünk nem négyéves ciklusért kell ringbe szállnunk, nem egy újrávalásztásért, hanem az Isten dicsőséges városáért! Nekünk nem ideig-óráig tartó, egyébként

nem elvetendő jóléti társadaloméért, hanem az örökké tartó mennyországért! Vajon megvan-e bennünk a szent szégyenérzet? Az idézet egyértelműen ránk pirít: szégyelljük magunkat, ha... Látnunk

kell azt a különbséget, amellyel e földi ország dicsőségéért és az Isten dicsőséges városáért küzdünk. Jézus mindannyiunktól kérdezi: Hogyan tudnátok hinni ti, akik egymástól fogadtok el dicsőséget, de azt a dicsőséget, amely az egy Istentől van, nem keressétek? (Jn 5,44) Kérdés? Inkább helyzetkép. Olyan csoportkép, amelyről – sajnos, sokszor – mi sem hiányzunk.

Apostagi Zoltán

Azt olvastam a Bibliában... (15.)

„...153 halat fogtak...” ti. Jézus reményt vesztett tanítványai. Közülük legalább hárman hivatásos halászok. Egész éjszákán át eredménytelenek voltak. Amikor Jézus megjelent a parton – ők nem ismerték fel –, felszólítására még egy próbát tettek. 153, azaz egyszázötvenhárom hal volt az eredmény. Bibliát tanulmányozó csoportunkban erős vita támadt. Nem Jézus csodatétele okán, hanem hogy miért pont 153 kifogott halról beszél az evangélista. Miért nem 150-et, vagy 160-at. Mi volt a történet leírójának célja a 153-as számmal?

Bontsuk kétfelé a választ. A csügdet, hitüket és reménységüket vesztett tanítványok visszatérnek egykori jólmenő foglalkozásukhoz. (Jézus azt mondta nekik, hogy Jeruzsálemben várják meg a Szentlélek jövetelét.) Mint valamilyen modern ateisták mondták: „Hitért semmit nem adnak a boltban.” – Megtagadják mindazt, amit 3 év alatt Jézussal tapasztaltak, Tőle hallottak. Hiába volt a nőtanítványok bizonyoságtétele, Jézus személyes megjelenései. (Képzeldés?) A világi hatalommal nem lehet vitába szállni. Jó a békesség! Elfelejtették, hogy boldogulni csak Krisztussal lehet.

Jó fogás és nagy üzlet reményében mennek ki a vízre. Teljes a csőd. Az ókori számmisztika szerint a görög, héber, latin betűknek számértéke is van. (Még nem léteznek az arab számok.) Vegyük pl. a számsort: $1+2+3+\dots+17 = 153$. Talán nem véletlen, hogy a szentíró pontosan 153 halról tud. Nem több, nem kevesebb.

A Szentlélek eljövetelekor százezernyi ember érkezett a fővárosba: Jeruzsálembé. Ők a Hetek Ünnepeire, azaz a Törvény ünnepére érkeztek. Hétszer hét = 49 nap, s a rákövetkező ötvenedik nap (Pentekosté = Pünkösd) a nagy nap. A hatalmas tömegzarándoklat Mózes törvénye tiszteletére érkezett. A Római Birodalom hatalmas területe az OIKOUMENÉ. Médek, perzsák, kisázsiai országok polgárai, görögök, rómaiak, egyiptomiak, kyréniaiak, zsidók stb. érkeztek. Lukács evangélista szerint 17 nép fiai.

A 153 és a 17 előbb bemutatott kapcsolata Pünkösdre való utalás. Ekkor 3000 ember tért meg Krisztushoz a Szentlélek hatására az apostolok bizonyoságtétele nyomán.

Jézus ott, a Galileai tónál jelképesen erre utal. Más perspektívában látja a világot, mint tanítványai. (Pedig ott a közelben van a Boldogságmondások Hegye!...

– Ott esett először szó az új látásmódról. Elfelejtették volna a tanítványok az egykori tanítást? Karnyújtásnyira van El Tabgha, a kenyérszaporítás helyszíne. S csak néhány lépésnyire Péter bűnbánó hármass vallomásának pontja.)

Mindenesetre a 17 nemzetbeli 3000 ember hamarosan visszatér hazájába. Elújságolja jeruzsálemi élményeit. Feltehetően nem unalmas előadás keretében, hanem lelkes ujjongással. Ennek nyomán egész Nyugat-Ázsiában és Észak-Afrikában számtalan keresztyén közösség, azaz: eklészia jön létre.

A csodálatos halfogás története János evangéliuma végén elismétli mindazt, amit az Úr mondott a 15. és 16. fejezetben a helyette érkező Szentlélek hatásáról. Ennek nyomán születik meg az új világrend. Ugyanakkor az embertől-emberig ható világmisszió jelentősége és kötelessége olvasható ki belőle. Vezetél-e már valakit Krisztushoz?

P. V.

NYITOTT SZEMMEL

Egyházunk jövője

Presbiteri konferencián már tavaly is, s idén újból beszámolt munkájáról a Zsinatunk által létrehozott Egyházi Jövőkép Bizottság. Feladatuknak úgy próbálták megfelelni, hogy körkérdést intéztek e tárgyban a magyar református egyházközösségekhez.

Kevés helyről kaptak választ, s azok sem válaszoltak a kimondatlan főkérdésre... Úgy látom ui., hogy a megfogalmazott kérdésvetetés mögött az igazi kérdés: lesz-e még egyszer népegyház hazánkban?... Ennek eredete az, hogy a rendszer-

váltás annakidején sokakban reményt ébresztett, hogy lehet még újból! Általános volt a hiedelem, hogy a kolhozok helyén lesz újból sok kis gazdaság, s feléled a régi falusi élet, amelynek szerves része volt a vallás. Ehelyett ma még kevesebb ember él meg a mezőgazdaságból, mint a kommunizmus idején; ennek eredményeképpen fokozatosan elnéptelenednek falvaink. Az elszoruló falusi gyülekezeteket pedig pótolja a néhány újonnan létrejövő városi egyházközösség. A városba költözők többségét nem lehet fellelni – s akkor még nem

beszéltünk a külföldre vándorlókról... Ez a trend egyértelműen a népegyház leépülését okozza!

Lehet, hogy sokan így reagálnak erre: „Hát miért engedi ezt az Isten?” Nos, erre a kérdésre érdemes megkeresni a választ. Annál inkább, mert szerintem nem is nehéz rájönni! Jézus Krisztus nem elkényelmesedett népegyházzal (amelynek tagjai az egymásközi torzsalkodással, teológiai vitákkal vannak elfoglalva), hanem az Istentől elfordult nemzedékek közt fénylőkről (Fil 2,15), amely számíthat az üldözésre is! Az ilyen – elkötelezett hívők-ből álló – egyházat nevezik Hitvalló Egyháznak. Hiszem, hogy a jövő Magyar Református Egyháza ilyen közösség lesz...!

Kövespataki László

Gályarabok és hősök

Hazánkban az esztendő majd minden napjára jut egy emléknap. Örvendetes, gyászos, kárhozatos. Március hónapban 10 nap választja el az ötös számmal jelzettet a tizenötöstől. Március 15-ét valamilyen módon mindenki ünnepli. Március 5-éről kevesen tudnak. Az előbbi diadalmas örömnappal, az utóbbi gyászos emlékü. Az előbbi nem is oly régen, 1848-ban esett meg, az utóbbi majd kétszáz évvel korábban történt. Mégis a kettő szoros kapcsolatban áll egymással. Március 15-ét sokan és sokszor emlegetik. Minden gyermek ismeri és örül neki. (Iskolai szünnap!) Az utóbbiról – tapasztalat szerint – száz évenként esik több szó. Pedig nekünk, reformátusoknak meg evangélikusoknak a megmaradás napja. Ugyanakkor a későbbi március 15-e ennek egyenes következménye – mondjuk inkább szebben: gyümölcse.

1674. március 5. – „a magyarországi gyászevtized csúcspontja”. (Történelemtanárok kérdezték: „hát az meg micsoda?”) Erre a napra tűzte ki Szelepcsényi György esztergomi érsek a pozsonyi vértörvényszék (statáriális bíróság) megnyitását napját, melyre vádlotként, fej- és jószágvesztés terhe mellett 735 református, evangélikus lelkészt idéztek meg az egész országból. Elrejtőzhetnek volna, elmenekülhetnek volna. Ámde a dunántúli – akkor még szuperintendensnek nevezett – református püspök: Sellyei István óva intette ettől a prédikátorokat. Ha megtennék: elárulnák Krisztust, és magyar népüket cserben hagynák. Így hát több, mint félezen megjelentek. (A törökmegszállta területről nem jöhettek, mert a török nem a katolikus Habsburg szolgája, hogy útlevelet adna a megidézetteknek.)

A pozsonyi vértörvényszék külön csak a reformáció megsemmisítése céljából lett felállítva! 32 tagja volt. Egyharmada a török elől elmenekült és a bécsi császár asztalánál élő püspök, aki onnan kapta manapság elképzelhetetlenül nagy javadalmát. Nem volt vádirat, csak vád: felségárulás (halálbüntetés), törökkel paktálás (halálbüntetés), a tridenti zsinat határozatainak semmibevétele (anathéma, azaz: halálbüntetés). Ilyen koncepciók per legközelebb már csak a kommunista Rákosi-világban volt!

A félelmetes idézőlevél mellé Sellyei püspök – természetesen ő is a megidézettek közé tartozott – „csak” ennyi biztatót tudott mondani:

Vincit – Győz!
qui pro luce – aki a Világosságért
deo duce – Isten vezérletével
sub cruce – a keresz alatt
pugnat. – küzd!

Erről szól a teljes Szentírás: „Légy híve mindhalálig...!”

Remélhetőleg minden református elolvasta már Moldova György regényét: „Negyven prédikátor”. (Szerény véleményem szerint a XX. sz. második felének legkiválóbb regényeinek egyike!) A szerző két gályarab prédikátor: Kocsi Csergő Bálint és Otkroczi Főris Ferenc szabadság után azonnal megírt emlékiratait, valamint levéltári kutatások alapján írta nagyon népszerűen. Szinte napról napra követi két éves szenvedésük útját.

E mai korban, amikor a „mélyszegénységben” élő ember is gépkocsin közlekedik, elképzelhetetlen az a nyomor, kín és kínzás, melyet prédikátoraink „csak” a hitért átéltek. Nem csoda, ha már csak 26 lelképásztor volt életben Nápolyban, amikor Hollandia nemzeti hőse, de Ruyter Mihály hajóhada kiszabadította őket. Sorolhatnánk a kínzások neveit, melyeket fogvatartóik: a jezsuiták és császári zsoldosok részéről elszenvedtek. (A felsorolás előtt azonban be kellene jelenteni – mint a tévében szokás, ha megrázó képek következnek –, hogy érzékeny emberek ne nézzenek oda.) Egyet-kettőt azért megemlítünk mindabból, amit Komárom, Sárvár, Berencs, Pozsony, Lipótvár pincéiben átéltek. Két héten át térdig érő vízben kellett állniuk. (Ebben nem lehet lefeküdni!) Sáncmunkát végeztettek velük, amit néhány nap múltán le kellett bontani. (Csakhogy ne „unatkozzanak”). Éheztetés, rendszeres botozás. Ezek csak az enyhébb kínzások.

A prédikátorok egyharmada mindezt már nem bírván elviselni, aláírta a reverzálist. Azaz lemondanak hivatásukról, sőt katolizálnak, vagy ha kegyelmet kapnak, külföldre távoznak. Másik egyharmada belehalt a szenvedésekbe. Végül 94 maradt életben, és kitartott hitében. Mivel ekkor már külföldi hatalmak nagy nyomás alatt tartották – a szintén jezsuitából lett – I. Lipót császárt, kit kegyelemadásra készítették, Kollonich Lipót érsek eladta őket gályarabságra. Azaz még nevüktől is megfosztotta őket, s ehelyett rabszolgabélyeget égettek tarkójukra.

Mindezt azért is, mert mint evangéliumi keresztyének: elpusztítandó eretnekek, s

mert Magyarországot osztrák tartományá akarták tenni, aminek a magyar prédikátorok voltak a fő akadályai. Helyállásuk bírósági jegyzőkönyvét először Ladányi Geleon debrecen-kolozsvári történészprofesszor írta meg latinul. Magyarul egy évvel később, tehát 1864-ben Rác Károly jelentette meg. Moldova György dokumentum-regényét – melyet még egy 10 éves gyermek is megért! – már említettük. 2002-ben jelentette meg a pozsonyi Kalligram kiadó S. Varga Katalin tudós feldolgozásában a per eredeti jegyzőkönyvét. Makkai László szerkesztette, s adta ki 1976-ban „A magyarországi gályarab-prédikátorok pere” c. könyvet, mely korabeli rajzokkal segíti megérteni prédikátoraink sorsát.

Debreceni emlékművüket 1896-ban özv. Hegyi Mihályné csináltatta saját – óriási – költségén. Szervezzünk gyülekezeti autóbuzsutakat olyan templomok meglátogatására, ahol emléktábla őrzi az egykori vértanú-prédikátorok emlékét!

S mindennek mi köze március 15-éhez? Egyrészt az, hogy a márciusi ifjak egy részének gályarab-prédikátor volt az elődje. Lehet, hogy a következő megállapítás naivnak tűnik: gályarabok helyállása híján Magyarország nem léteznék. S ha mint osztrák tartomány létezne, nem találnánk benne csillagtornyos templomot. Ez ugyan internacionalistákat, globalistákat nem érdekel, de azokat nagyon is érdekli, akik Kölcseyvel együtt tudják, hogy a magyar népek hivatása van. Mi, reformátusok e vonatkozásban is mondjuk Petrovics-Petőfi Sándorral együtt: „Hol sírjaink domborulnak, / Unokáink leborulnak, / És áldó imádság mellett / Mondják el szent neveinket. (Nemzeti dal)

Dr. Papp Vilmos

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEISEG LAPJA

Szerkesztőség:
Budapest, VII., Vilma királyné-út 5.
Telefon J. 348-43.
Kiadóhivatal: Hermina-út 37.

Főszerkesztő:
DR. BALTÁZAR DEZSŐ
Felolvasó szerkesztő:
SZABÓ IMRE Főmunkatárs:
CSIKESZ SÁNDOR

A Magyar Presbiter az összes presbitereknek az ORPSz. tagdíj felében jár.
Kérjük a presbiteriumokat, hogy adják a tagdíjukt, amely évi 1 Ft, mulasztással kifizetés be.
Akiüknek saaját címére megy a lap, azoktól 1,20 Ft beküldését kérjük.

Gyémántszilánkok

Emlékek Tisza Istvánról

Ezzel a címmel emlékeznek meg lapelődünk 1933-ban – a decemberi számban (V. évfolyam, 4. szám, 5-6. oldal) – a hitvalló református miniszterelnökről, Tisza Istvánról (1861–1918), – Balogh Jenőnek, a dunántúli egyházkerület akkori főgondnokának személyes hangvételű visszaemlékezése alapján. *Balogh Jenő*, (1864–1953), kinek korábban már idéztük szavait (2012. 2. szám, 4. oldal), Tisza egyik legbensőbb barátja, s mint kiváló jogtudós, kormányának igazságügyminisztere (1913–1917) volt.

Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója kapcsán is szükségét érezzük, hogy mi, reformátusok megemlékezzünk a régi nagy Magyarország immár szimbólummá vált – korábban oly sokat vitatott – tragikus sorsú államférfijáról.

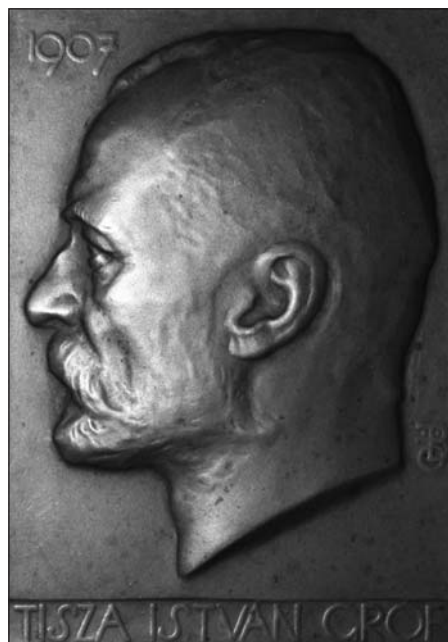
„Szükségünk van élő hitre, mely nem konvencionális formáságnak tekinti a valóságosságot, hanem bensőnkől fakadó, és egész lényegünket átható, minden cselekedetünket irányító élő erő, amely Jézus tanítása nyomán keresi és megtalálja Istent, az örök igazság és örök szeretet, az örök jószág és örök irgalom Istenét, akivel szemben gyarló, hitvány porszem az ember, aki nélkül szálnalmas vergődés, vanitatum vanitas minden emberi erőlködés. Őelőtte kell magunkat igazán, őszintén megaláznunk... Ez biztosítja lelkünk egyensúlyát, békéjét, az élet küzdelmei és megpróbáltatásai között, és ez ad fegyvert kezünkbe legveszedelmesebb ellenségeink: saját vágyaink, indulataink, szenvedélyeink leküzdésére.”

E szavakat gróf Tisza István mondta 1907-ben, dunántúli egyházkerületi főgondnokká való beiktatásakor.

Gyöngédsége és meleg szíve – ezen alcím alatt tudhatjuk meg:

„Látszólagos hidegsége lényegtelen külsőség volt.” Ezt legjobban a következő történet bizonyítja, ahogyan a visszaemlékező meséli:

„1912 június 7-én a képviselőház ülése alatt egy volt képviselő – [Kovács Gyula háromszor is] – rálőtt. A Gondviselés akkor megóvta életét a reá és nemzetére való óriás feladatok számára. – A legnagyobb

Tisza István gróf
Beck Ö. Fülöp (1873–1945) alkotása

nyugalommal folytatólag tovább elnökölt az ülésen. Ülés végén a folyosón több barátja, képviselőtársa hozzátódult, hogy egyik némán, a másik egy-két szóval kezdet szorítson vele. Egyik képviselő nagy izgalomban azt mondta neki: »Igazán azt sem tudom, mit kívánjak neked?« – Tisza István, aki rövid idővel azelőtt menekült meg a haláltól, a legtermészetesebb hangon azt felelte: »Hogy mit kívánj nekem? Azt, hogy a barátaim szeressenek!«

„Lovagias volt, nemcsak mint ember, hanem mint államférfi, és a közéletnek munkása is.”

Tisza mindig személyesen kiállt munkatársai mellett, megvédte őket a jogos vagy jogtalan támadásokkal szemben.

„Éveken át nehezedett reá az a rágalom, hogy ő okozta a háborút. Kezében voltak az összes ellenbizonyítékok. Eloszlathatta volna a rágalmakat, és ezzel bizonyára megmenti a hazának oly drága életét is. Hallgatott, sőt életének utolsó napján elégetett íróasztalában őrzött némely bizonyító iratokat is, mert árthatott volna más, olyan kormányférfiaknak, akik 1914 júliusában csakugyan a háborús megoldást sürgették.”

1918. október 31-én Hermina úti villájában családja szeme láttára gyilkolták meg. A gyilkosai elől a menekülést javasoló komornyikjának ezekkel a súlyos szavakkal válaszolt: „Nem menekülök én, fi-am, egész életemben így éltem, így is akarok meghalni.”

„...ennek így kellett lennie.” – ezek voltak állítólag az utolsó szavai.

S befejezésül még két gyémántszilánk: „Egész lényem fellázadt a háború borzalmi ellen. Vallás és hazafiság parancsolták, hogy ezt a pokoli megpróbáltatást távol tartsam az emberiségtől és hazámtól. Tisztában voltam afelől, hogy a conflagrátiónak [világégésnek, végromlásnak] minden nagyhatalmat körébe kell vonnia, és ezért megtettem mindent, ami módomban állt, hogy a kitörést meggátoljam.”

„Nem vak sors szeszélye hányja az emberiség hajóját cél és rendszer nélkül ide s tova; egy bölcs kéz vezeti azt megpróbáltatások, szenvedések és vérontások sziklái és zátonyai között mindig tovább, magasztos rendeltetése felé. Kicsinyek és nagyok, gyengék és erősek, egyesek és nemzetek öntudatlan eszköze az ő kezében.”

Tisza István máig maradandó alkotása a debreceni egyetem létrehozása 1912-ben, mely a református kollégium falai közül nőtt ki magát.

Dr. Kis Domokos Dániel

Következő számunkban a 150 éve született Balogh Jenőre, mint a Református Konvent és a Presbiteri Szövetség világi elnökére emlékezünk.

A Sárospataki Református Cigánygyülekezet (az anyaggyülekezet)

Több, mint 10 éve történt – 2003-ban – amikor *dr. Győri István* teológiai professzor úrral, aki a Sárospataki Református Teológiai Akadémia újraindításában is meghatározó feladatot, szolgálatot töltött be és *Szabó Mária* lelkipásztorral, aki a zubogyi műemléktemplom felújítási munkálatai és egy hatalmas, új parókia felépülésének munkálatai után – meghívással – a sárospataki visszakapott református gimnáziumban lett vallástanár, a sárospataki „Csepel telep”-re indultunk, hogy kapcsolatot találjunk az ott letelepített cigány közösséggel.

Noha ekkorra már évtizedek óta munkálkodtunk cigány testvéreink között és Református Presbiteri Szövetségünk is egy egész konferenciát szentelt Patakon a cigánymisszió kérdésének, a telepet magát nem ismertük. A történelmi változásokkal felbomlott, „Csepel” kerékpárokat összeszerelő ipari telep bezárása után született ez a kisebbségi település. Számptalan gazdasági és társadalmi megoldatlanság is terhelte az itt lakó családokat, melyek a mai napig megoldásra, felszámolásra és emberi, szívbéli változásra is várnak.

Megérkezésünk után egyre többen vettek körül, míg egy igen erős megjelenésű férfiú érkezett és kapcsolódott be tájékoztató beszélgetésünkbe. A Kollégiumból érkeztek? – kérdezte. Több teológus diákot is ismerek és hallottam beszélni a Kollégiumból... A kapcsolatunk megalapozást nyert. Ekkor még nem gondolhattuk, hogy *Gulyás László* középsúlyú bokszoló, válogatott kerettag, aki korábban *Erdei Zsolttal*, *Szikora Róberttel* versenyzett, ő fogja leghamarabb megnyitni a szívét az evangélium meghallására és az Úr Jézus befogadására. Azt pedig éppen nem tudtuk elképzelni sem, hogy Isten majd őt és családját fogja felhasználni és megáldani a helybeli és számos új, távolabbi cigánygyülekezet alapítására.

Egyre gyakrabban találkoztunk s elkezdődött a szorosabb, majd szélesebb családi kapcsolatokkal történő megismerkedés. Meghívást kaptunk otthonukba, ahol érdeklődő, nagyon kedves, értelmes felesége, négy gyermeke fogadott (*Lacika*, *Józsika*, *Márkó*, *Aranka*). Majd a szomszéd portán és házban a szülőket, *Gulyás Bélát* és feleségét, *Oláh Appollóniát* is meglátogattuk. *László* édesanyja, *Appollónia* nagyon beteg volt, s mivel benne ezekben a napokban egy mélyen hívő, imádkozó életet ismertem fel, rövidesen úgy kezdtem látogatni, mintha édesanyám lett volna, noha talán fiatalabb is volt nálam, csak nagyon megtört, erőtlenségben élt még közöttünk. Engem is sok szeretet vett körül, s ha kaptam valami finom falatot vagy friss meleg levest, gyorsan kocsiba ültem és még melegében levittem a telepre vagy meg is ettettem *Appollónia* nénit. Ők is megkínálgattak. Alig néhány hét telt el és úgy éreztük kölcsönösen, hogy a nagyobb családnak is tagja lettem. A temetési szolgálatomban már így emlékezhettem a vele való kapcsolatunkra.

Nagyobb létszámú missziói alkalmakat már korábban is szer-

veztünk a városban (100-120 fős közösségeket). Ennek szolgálatát többnyire a *Victor* és a rokon család tagjai végezték, de most a „Csepel telep” is bekapcsolódott, sőt ott is hetente tartottunk bibliórát gyermekeknek és felnőtteknek együtt is. *Gulyás László* testvérei, *Csaba* és családja, majd *István* és családja is megjelentek *Emmikével*, szép, értelmes gyermekeikkel: *Erikával*, *Istvánnal* és *Józseffel*, majd a tragikus gyorsasággal özvegyen maradt *Erika* és *Kata* is. Jöttek a csepeli alkalomra mostmár a szomszédok, barátok is. A nagyon erőtlén „*Kakas bácsi*” és a mindig köhécselő *Balogh Béla*, majd a *Strausz* család tagjai is: *Ernő* és *Aladár*, akiknek édesapja a front alatt dezertált és cigányok között megbújt *Strausz* nevű német katona volt. Bekapcsolódtak

Horváth István családjának a tagjai is, akik később *Penészlekre* költözve maguk is gyülekezetet alapítottak otthonukban.

Ebbe az induló szolgálatba kapcsolódott be nagy odaadással, teljes szívvel az ekkor érkezett koreai misszionárius család, *Rev. Choi Young* és – ahogyan mi hívjuk – *Anna* és kicsi leányuk, *Lidike* is. Ekkor még csak három éves, de minden alkalmon ott volt, ma már országosan ismert első helyezett hegedű játékos a maga korosztályában. Az ő gazdag szolgálatukról egy külön fejezetben szeretnénk majd beszámolni.

Dr. Nagy Sándorné, a Zsinatunk volt világi elnökének a felesége Gulyás László otthonában

Gulyás László és felesége, *Aranka* egyre inkább elköteleződtek az Úr szolgálatában. Elvégezték a két éves presbiteri továbbképzőt. *Aranka* kézzel lemásolta az egész Újszövetséget, majd az Ószövetség egészét is. A koreai házaspárnak is szoros munkatársai lettek.

Isten *Lelke* őket használta fel több gyülekezet elindításában, megalapításában, kapcsolatok felvételében. Így *Halászhomokon*, *László testvére*, *Erika* otthonában született meg a gyülekezet, majd *Tiszakaráddal* is kapcsolatot formáltak. *Sátoraljaújhelyen*, a *Bukó családdal* és *Olaszliszkán*, a számukra ismerős *Horváth Józseffel* és feleségével, *Flórával* beszéltek meg, hogy otthonukba befogadják az érdeklődő cigány testvéreket. Később az egész éves vendégforgalomban is sok terhet hordoztak és hordoznak.

Ma már *László* és *Aranka* önállóan is végeznek lelkigondozást, tanítói és evangélizáló szolgálatot, több gyülekezetben is – miközben nagyszülők is lettek. Így szinte minden szabadidejüket – hiszen munkába is járnak – lelki szolgálatban töltik a közös csapatban vagy önállóan is. Ahogyan mi is mindnyájan, ők is sokszor túlterhelődnek a nehéz fizikai, majd lelki munkában, szolgálatban, de erejük megújulását is tapasztalják és bizonyos, hogy munkájuk nem hiábavaló az Úrban. Ha *Csepelen* nem is született meg eddig egy önálló imaterem, mégis hálaadással és reménységgel tekintünk vissza az itt elindult munkákra és az innen formálódó, távolabbi testvéri kapcsolatokra. „Az Úrnak szemei a hűségre néznek” – kérjük mindnyájunk számára az ő megtartó, őrző és megáldó kegyelmét.

D. Szabó Dániel

Szöges kérdés

Beszélgéseinkben vagy vallásos irodalmat olvasva gyakran találkozhatunk ilyen megfogalmazással: a saját bűneink szögezték őt oda. Igen, ezek a bűnbánó ember szavai – mondjuk, elismerően. Mégis minden egyes alkalommal újra és újra fölkapom a fejem, s azt kell észrevennem, hogy e kijelentés tiltakozást vált ki. Ez persze nem azt jelenti, hogy a bűn erejét lekicsinyelném, hogy tagadnám annak következményét, hiszen magam is belátom: épp a bűn az, ami halált, sőt örök halált, kárhozatot okoz, de valahogy mégsem tudok egyetérteni. Vajon a bűnünk – bármennyire is nagy, sőt halálos – odaszögezheti-e, megölheti-e Jézust?

Jézus az Ige volt – „...és Isten volt az Ige.” (János evangéliuma 1. rész, 1. vers) Ez teológiai axióma. Éppen ezért nem tudom mondani, hogy bűneinkkel mi szögeztük keresztre őt. Bűneinkkel ugyanis csupán önmagunkat szögeztük föl, mégpedig a kárhozható törvénytáblára. Bűneinkre pedig az egyetlen törvényes és logikus válasz: ítélet. Ítélet és végtelen kárhozat. Akkor hát valóban bűneink szögezték őt oda? Aktív módon megölték ugyan Jézust – és ennek egyetemessége révén mi is elkövetői voltunk –, valójában azonban passzív módon, akaratuk ellenére, a Főpap áldozati szertartásában vettek részt. Megfeszítették ugyan, de tulajdonképpen Jézus mint Főpap önmagát feszítette meg kezeik által – „Atyám, ... ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied” (Lukács evangéliuma 22. rész, 42. vers). Avval, hogy a kereszten marad, ez a passzivitás válik aktivitássá saját megfeszítésében. Ezért a keresztes első renden nem a bűnről, bűneinkről, hanem a Megváltó szeretetéről, az áldozat bemutatásáról szól. Ez a halál halála! És ez a kegyelem! Ezért mondja Augustinus: „Tehát vállalta a halált, és megfeszítette (odaszögezte) a halált a kereszten, és e miatt a halál miatt szabadultak meg a halandók” (Tract. in Joan. XII/11). És ezt bizonyítja Jézus is, amikor a pusztai vándorlásra utalva azt mondja: a közbenjáró Mózesnek – aki az ő előképe volt – kellett fölemelni, póznára tűzni a rézkígyót (vö. János evangéliuma 3. rész, 14. vers; Mózes negyedik könyve 21. rész, 8. vers). Nem a mannától megundorodott bűnös nép, hanem a közvetítő tűzte, „szögezte” oda. Ha őt valóban mi szögeztük, szögezhetjük volna oda, ez azt jelentené, hogy bűneink nagyobbak nála, hogy

a bűnnel legyőzhető és megsemmisíthető. De ez nem így van! S Jézus kereszthalálát nem intézhetjük el annyival, hogy az bűneink következménye. Ezzel ugyanis a megváltás okát Istenről az emberre helyeznénk, ami képtelenség és blaszfémia. Az ok tehát nem az emberben, legfőképpen nem a bűnös emberben keresendő, hanem a kegyelmes Istenben, a nagypénteken Golgotára érkező Fiúban. A bűn nem képes Megváltót „produkálni”. A passzív bemutatja, hogy milyenek vagyunk, de a keresztes Krisztusé, egyedül az övé – ezért helyettes áldozat! –, a miénk pedig annak meg nem érdemelt üdvös gyümölcse. Íme, a kivágott fa, amely egyedülálló, megismételhetetlen és megjelentethetetlen módon gyümölcsöt terem!

A keresztes tehát nem a bűn következménye – mert a bűnből csak bűn és kárhozat következhet –, hanem az önmagában önmagával mint áldozattal kiengesztelődő Szeretet-Istené. Jézus nem mi szögeztük oda, hanem odaadta önmagát! „Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (János evangéliuma 3. rész, 16. vers). S ennek az odaadás- és küldetés-misztériumnak a megértésében segít nekünk Augustinus, amikor azt mondja: „Azt tartjuk tehát, hogy a láthatatlan Atya az ugyancsak láthatatlan Fiúval együtt a Fiút láthatóvá teszi, és ezt mondjuk küldetésnek” (De Trin. II/5/9). Mindebből azt kell megértenünk, hogy az Atya és a Fiú, azaz a Szentháromság első és második személye együtt adja oda a Fiút. Kálvin ezt így fogalmazza meg: „...Krisztus szószólóul közbenjárt, magára vette és elszenvedte a büntetést...” (Inst. II.xvi.2) Ott van tehát az Atya és a Fiú tanácskozása és végzése, amely minden földi eseményt megelőz, valamint Krisztus önkéntes keresztfölvétele. Jézus maga sem hagy kétséget: „Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda” (János evangéliuma 10. rész, 18. vers). Ez pedig az Ő aktivitását, és az emberrel szembeni kizárólagosságát jelenti.

Merjük hát hinni és vallani: *Jézus Krisztus szögei nem bűnszögek, hanem az Atya ítélet-, de egyúttal a Fiú fölfoghatatlan szeretetszögei.* Ez az ítélet és a szeretet tökéletessége és tökéletes tisztasága.

A. Z.

Meghívó április 13-ára, virágvasárnapra

A Budapest-Svábhegyi Református Egyházközség Felhő utcai templomában 2013 virágvasárnapján szólalt meg először az új orgona, *Bernát István* gyülekezeti tag ajándéka. A virágvasárnapi évfordulón, április 13-án, délután 4 órai kezdettel *Gárdonyi Zsolt* református orgonaművész, zeneszerző, zenetudós ünnepi orgonakoncertet ad, *Zenés beszélgetés a korálfeldolgozások világából* címmel – közreműködik a *Budahegyvidéki Református Kamarakórus*, *Bereczky Anikó* karnagy vezetésével –, amelyre nemcsak gyülekezeti tagjainkat hívjuk. (A belépés ingyenes, adományait köszönettel fogadjuk a 10918001-00000017-35180007 bankszámlaszámon.) Tizenkét korálfeldolgozás fog elhangzani Johann Sebastian Bach és a két Gárdonyi műveiből. Az orgonamuzsikához rövid magyarázatok is kapcsolódnak, így kötetlen atmoszférában mindenki közelebb kerülhet az istentiszteleti orgonazene legfontosabb műfajához, a korálfeldolgozásokhoz.

Ünnepi lelki hódolás

Nagypéntek

Két gyilkos között haltál meg, s magaddal vittél a halálobba minden tisztátalan kezét és csaló szívet – az én kezemet és szívemet is. Lelked megtanít minket a meghalás magas művészetére, meghalni a hétköznapi megszokásainak. Ezt szeretném én is megtanulni.

(R. Bohren, *Tanuljunk imádkozni!*)

...együtt fogunk élni is (2Tim 2,11).

Másként nem leszünk Krisztus életének és dicsőségének részesei, csak ha előbb vele együtt meghalunk és eltemettünk (Kálvin).

Feltámadás

Urunk,
örökös őrszolgálatra
támadtál fel,
hogy mi is ráébredjünk
a Te ébrenlétedre,
a Te magasztalásodra.

(R. Bohren, *Tanuljunk imádkozni!*)

...az evangélium által világosságra
hozta az elmúlhatatlan életet.

(2Tim 1,10)

Miként Pálnak, nekünk is az Isten kezébe kell letennünk dicsőségvágyunkat, és nem szabad, hogy bármit is az üres emberi kegyek megnyeréséért tegyünk (Kálvin).

Tanuld a szenvedést!

Fájdalmak Férfiája a kereszten, Te szenvedtél értünk. Taníts most minket, és tégy késszé, tudjunk mi is szenvedni érted, s így derítsük jókedvre a világot.

(R. Bohren, *Tanuljunk imádkozni!*)

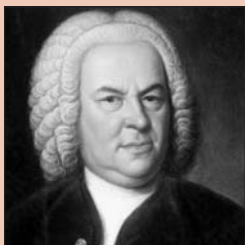
Szenvedj velem együtt az evangéliumért,
Isten ereje által (2Tim 1,8).

Az Ő erejével győztesek leszünk (Kálvin).

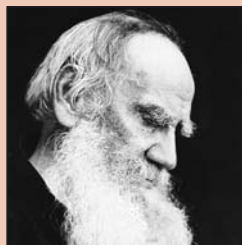
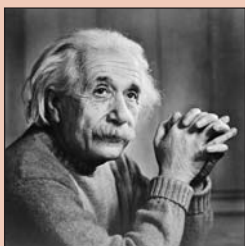

Hírességek a Feltámadott Jézusról

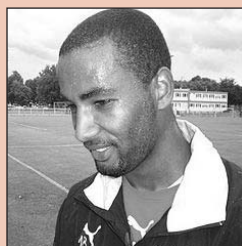
J. S. Bach, a zene egyik fejedelme (1604–1673): „Jézus az én örömöm, szívemnek vigasztalása és forrásvíze, Ő tartalmaz a veszedelmek között, életemnek ereje Ő. Szemeimnek gyönyörűsége és lelkem napfénye, igazi kincsem és nyereségem Jézus. Ezért soha nem engedem el Őt a szívemből, és nem tévesztem Jézust soha szem elől”.

Albert Einstein (1879–1955): „Úgy senki sem képes olvasni az evangéliumot, hogy ne érezné meg benne Jézus Krisztus jelenlétét. Minden szóban benne lüktet egész valója. A legendákat soha nem járja át így az élet. Jézussal összevetve, az összes emberi hős csak sánta, bukdácsoló »nagyra nőtt törpe«”.

Lev Tolsztoj orosz író (1828–1910): „Életemnek 35 évén keresztül nihilista voltam, aki nem hitt semmiben. Öt éve azonban a hit eljött hozzám. És hinni kezdtem Jézus tanításában, ennek nyomán pedig megváltozott egész életem. Nem rettentett már sem élet, sem halál, megízleltem az igazi örömet és boldogságot, s végleg eltűnt belőlem a reménytelenség...”.

Cacau, a világhírű futballista: „Ma már tudom, hogy foci, karrier, pénz, minden, de minden múlandó. Ám Jézus, s a Hozzá kapcsolódó emberi élet megmarad örökké”.

Boldog és hálás

Arcképvázlat dr. Svébisné Juhász Mártáról

Eddig személyesen nem ismertem, így hát – miután megbeszéltük, hogy hol és mikor találkozunk – lélekben felkészítettem magam egy „szent” asszonyra, aki kívül-belül inkább református apácára hasonlított volna, ha lennének református apácák, és ha rájuk hasonlítana. Ezzel szemben az, aki a Presbiteri Szövetség otthonos kis irodájába belépett, klasszikus vonalú, szép arcával, dús hajával, elegáns megjelenésében mindenre inkább hasonlított, mint apácára.

– Boldog vagyok és hálás – kezdte a bemutatkozást. – Hálás első sorban azért, mert Isten rám talált, gondoskodott arról, hogy olyan szülők, olyan család vegyen körül, akik szeretetbe oltott hitükkel, vagy talán inkább hitbe oltott szeretetükkel felneveltek és elindítottak azon az úton, amelyre az Isten rendelt. A konfirmációm minden mozzanatára emlékszem, főképpen a mondánivalójára, arra, hogy az elhívásra felelni kell. Gimnazista koromban – Pesten jártam a Veres Pálnéba – sokat segített az, hogy kétszer is részt vehettem egy skót missziós táborban. Ott megtanultam szolgálni, és megerősítést, bátorítást kaptam.

– *Hogyan került aztán Kecskemétre?*

– Férjhez mentem, férjem a kecskeméti kórházban dolgozott, ma már a kórház igazgató főorvosa. Jómagam védőnői képesítéssel kaptam állást Varga Laci bácsi (én már csak így hívom) felkérésére, amikor, tizenöt évvel ezelőtt, az egyházközség beindította a SION Nyugdíjasházat és Gondozási Központot. Azóta is vezetem az otthont, s azóta is boldogan élek azzal a szabadsággal, amelyet az otthon vezetésében élvezek. Ma már három telephelyünk van, ahonnan a munkatársak autóval viszik az időseket – gyakran a hozzátartozókkal együtt – az istentiszteletre. Egyébként négy gyermekünk van, de mindig megkaptam felülről és a családtól a segítséget, ha a munkám úgy kívánta. Én mindig időben készen lettem a vasárnapi ebéddel, így együtt mehettünk a templomba, mint annak idején az édesanyámmal az alsónémedi templomba, ahol édesapám lelkészkedett.

– *És hogyan kezdődött a nőszövetségi szolgálat?*

– A kecskeméti nőszövetség a SION kézimunkaköréből nőtt ki. 2000-tól vagyok a tagja, majd elég hamar a vezetője lettem.

– *Miért van olyan érzése az embernek, hogy a nőszövetség amolyan csendesen takarítgató, kézimunkázgató, sütőgető nyugdíjas asszonyokból áll, akiket észre sem kell venni, akikről nem kell az egyházi közvéleményt különösebben tájékoztatni, hiszen tudják és teszik a dolgukat. A dolguk pedig nagyjából ennyi...*

– Ez országos szinten lehet, hogy nagyjából így van, de nálunk más. A mi nőszövetségünk igen aktív. Csak felsorolásképpen a munkaterületeink: van beteglátogató csoportunk; van hívogató csoportunk, akik a kórházi istentiszteletre hívogatják a bent fekvőket; van (el kell ismernem...) kézimunka csoportunk, amely-

nek azonban nagyon fontos a tevékenysége, hiszen a karácsonyi vásáron az ő alkotásaikból származó bevétellel tudjuk a gyülekezet diakóniai munkáját támogatni; van tésztakészítő csoportunk; a városrész missziós területét, így a lakótelepieket látogató, hívogató csoportunk; mások rendben tartják a templomot és környékét; aztán vannak, akik az úrasztali terítőket gondozzák; mások a keresztelői keszkenőket hímezik és látják el monogrammal; és itt vannak a szeretetvendégségről gondoskodók. Mi a presbiternéket is megszólítottuk: mivel manapság sok a vegyes házasság, meg aztán sok presbiternek szinte eszébe sem jut, hogy a családját is bevonja a gyülekezet szolgálatába, úgy gondoltuk, ez nincsen rendjén. Az élet bebizonyította, hogy ez is missziói terület.

– *A Presbitérium mit szól ehhez a széles skálájú nőszövetségi tevékenységhez?*

– Nálunk komolyan veszik a bizottságokat, mert úgy gondoljuk, hogy Isten munkatársai vagyunk, küldetésünk, felelősségünk van. Anélkül, hogy felsorolnám a sok bizottságot, megemlítem azokat, amelyekben presbiterként közvetlenül érintett vagyok. Az énekzenei bizottság tagjaként boldog örömmel énekelek, ha kell, szólót is. Egyébként nagyon szeretem a zenét, hosszú éveig tanultam zongorázni. Sok kórusunk van, amelyek közül több a „normál” istentiszteleteken is szolgál. Aztán manapság egyre nagyobb

hangsúlyt helyezünk a diakóniára, mert szerintünk a gyülekezet diakónia nélkül halott. Mindig volt ugyan diakónusunk, de tavaly átadtunk egy diakóniai központot (az egyházközség tulajdonában lévő, felújított épületet), ahová a ruhákat és egyéb adományokat gyűjtjük be, majd innét osztjuk szét, szervezeten, a diakóniai bizottság irányításával. Ami nem talál helyben gazdára, azt előbb az országon belüli más rászoruló gyülekezetnek küldjük el, a következő lépésben pedig határon túlra: a magyarbikali (Erdély) és a tivadarfalvi (Kárpátalja) gyülekezetnek. És nem elhanyagolható, hogy – talán egyedülálló módon – az éves perselypénz 15%-át költjük diakóniai célra.

– *Csoportok, körök, bizottságok... mi a különbség egy barát-nőkből összeálló kézimunka kör és a nőszövetségi kézimunka csoport között?*

– Kissé leegyszerűsítve azt mondanám, hogy a sokféle kör és csoport nem egyenlő a szövetséggel. Hiszen a Nőszövetségnek Istennel és a tagokkal szemben kapcsolatépítési megbízatása, felelőssége van. Feladata az Ige köré gyűjteni a nőket és közösséget kovácsolni belőlük, imádságos háttérrel, tette készen, ámde alázattal – mindezt Isten dicsőségére.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ahol nem támogatja a lelkes vagy a felesége a Nőszövetséget, ott, még ha megalakul, sem lesz belőle életképes szolgáló közösség. A Nőszövetség nem idős hölgyek teadélutánja, nem is templomtakarító brigád. Akkor lesz szövetség, ha elfogadja az Alapszabályt, az SzMSz-t, ha van

A Nagyberegi Református Líceum története (I.)

1993–2013 – Történelmi visszatekintés

Magyar történelmünknek sokat szenvedett, sok hatalomváltást átélt kicsiny világa, Kárpátalja, mely előtt jelen írásom tiszteleg, Istentől kapott második hazámmá, otthonommá vált, népében testvért, családot, felebarátot leltem az elmúlt húsz évben. Történelmi idő volt első református iskolánk indulásának időszaka is. Az 1990-ben darabjaira hullott Szovjetunió pénztelenségét, káoszt, bizonytalanságot hagyott utódállamaira, köztük Ukrajnára is. Megszűntek az addig termelő gyárak, kolhozok, hatalmas munkanélküliséget, szegénységet teremtve. A közös vagyont széthordták, új munkahelyek nem teremtődtek. A boltok polcai üresek voltak. A kárpátaljai magyarság a határon átjárva Magyarországra piacain próbálta kis portékáját értékesíteni. Igazi szegénység fogadott, de az emberek szeretete mindent pótol. Ladák és Zsigulik, Volgák és Kamazok közlekedtek a rossz utakon. A lepusztult városokban az elhanyagolt középületek, a siralmas állapotban lévő kórházak, a fejlesztés hiányában nélkülöző iskolák nagyon távol álltak attól a sárospataki, magyarországi színvonaltól, amelyből éppen kiszakadtam. Szülőföldem, Erdély szegénysége ütött szíven Kárpátalján is. Ettünk fekete kenyeret, tapostuk a sarat a sötét utcán, tanítottunk gyertyavilágnál, istentiszteletet tartottunk petróleumlámpa fényénél. Külföldre telefonálni a beregszászi telefonközponton keresztül lehetett, számítógép a környéken sem létezett.

Lelki élet Kárpátalján az 1990-es években

1989-90 táján, a Szovjetunió felbomlása idején, a Kárpátaljai Református Egyház 87 gyülekezetében 23 lelkipásztor szolgált. Is-

ten lelki ébredést adott a szívekbe, éhséget az Ige iránt. A templompadok megteltek, az ébredés áldott szele fűjt Kárpátalján. A háborúelőtti, alatti és utáni ébredés szikráját az Úr megőrizte az idős hívők lelkében. Ők voltak ennek a szikrának a titkos őrzői és továbbadói. Köszönöm az Úrnak, hogy ismerhettem ilyen drága testvéreket, példát vehettem tőlük, láthattam alázatos, szolgál-

ló életüket. Mennyi áldást adott az Úr rajtuk keresztül Kárpátalja magyar népének, nekem és családomnak! Az emberek olvasták a Bibliát, a hitre jutottak új életet kezdtek az Úrban. A fiatalokat Isten a nyári táborokban szólította meg, először Zimányi Józsiéknál Tiszanagyfaluban, majd Balazséron, Aklihegyen.

Az első gimnáziumi osztályba felvételizők égtek az Úrért, és az Ő munkásai akartak lenni. Ismerték a Szentírást és sok lelki éneket, szövetségi órákra jártak. Az első osztályban érettségiző 14 fiúból 8 lelkipásztor lett...

Pándy-Szekeres Anna
a Nagyberegi Református Líceum
alapító tanára, első igazgatója

Boldog és hálás

alapító okirata, választási rendje, és ha szolgálatának közvetlen célja a lelkész segítése. Egyébként május 17-én lesz az országos választás, ahová minden szövetség jelölteket állít, közülük kerülnek ki az egyházkerületi és az országos intézőbizottsági tagok, illetve a tisztségviselők. Az országos Nőszövetség állapítja meg az éves kiemelt feladatot, ez az idén a női vezetőképzés lesz. Fontos azt is megemlítenem, hogy szövetségünk egyik lételeme a szoros, élő kapcsolat a gyülekezeti nőszövetségek között, ami nem csak közös ünnepi alkalmakat jelent, hanem egymás segítségét is.

– Minden egyházközösségben van működő helyi nőszövetség?

– Nem, éppen a fent mondottak miatt. De ma már létezik az egyéni tagság gyakorlata: ahol tehát nincs helyben nőszövetség, a jelentkező tag beléphet valamely más (közeli) szövetségbe. Érdekes, hogy főként Erdélyben és a Partiumban divat nevet adni a

Nőszövetségnek, de már nálunk is előfordul, például a Pozsonyi útiak Hálaadás Nőszövetségnek nevezték el a sajátjukat, másutt a gyülekezet nevét használják, például Kecskeméten is.

– Vannak Kárpát-medencei, országos és egyházkerületi rendezvényeik?

– Hogyne. A Dunamelléki Egyházkerület Nőszövetségének elnökeként sok konferencián és egyéb rendezvényen veszek részt mint előadó, illetve dolgozom a szervezésben. Ilyen alkalom volt például tavaly decemberben a Kárpát-medencei Imanap, de említhetem a Dunamelléki Nőszövetség megalakulásának 20-dik évfordulóján rendezett visszatekintést és találkozót is. Még csak annyit, hogy igyekszünk az egykori, Zsindely Klára nevével fémjelzett Nőszövetség tiszta, világos céljait, eszközeit és szolgáltatait hittel végezni, ha Isten is úgy akarja és áldását adja ránk.

Farkas Márta

2014. ÉVI KÖZGYŰLÉSÜNKRŐL JELENTJÜK

Misszió, presbiterképzés, konferenciák, lapunk

Március 8-án tartotta Szövetségünk évi rendes közgyűlését, amelyen tagságunk és kedves meghívott vendégeink jelenlétében sorra vettük az elmúlt év eseményeit, összegeztük tapasztalatainkat és munkatervet fogadtunk el az idej teendőinkre. Erre a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday-utcai székházának dísztermében, több, mint 100 küldött és érdeklődő jelenlétében került sor.

Az egész közgyűlés alaphangját meghatározó bevezető áhítatot *Hegedűs Béla*, a Bács-Kiskunsági Református Egyházmege esperese tartotta az 1Kor 1,4-9 versei alapján. Azt a hálát hangsúlyozta, amelyet éreznünk kell a Krisztusban való meggazdagodásunkért, amely ösztönözön bennünket a szolgálatra és amely reménységgel, sőt bizonyossággal kell, hogy eltöltsön a jövőnk felől. Szolgálatunk életet vihet Krisztushoz akkor is, ha mi esetleg nem győződhetünk meg arról, hogy szavunknak volt-e valami eredménye. Ezt egy kórházi történettel is illusztrálta, amikor egy mindenért zsörtölődő, panaszkodó beteg juthatott békességre a bizonyoságtétel nyomán.

Elnökünk, *dr. h.c. Szabó Dániel* elnöki megnyitójá elején szót adott Szövetségünk első elnökének, *dr. Ritóók Zsigmondnak*, a Kárpátaljai Református Egyházkerület presbiteri szövetsége elnökének, *Gyurkó Miklósnak*, a Keresztény Orvosok Társasága volt elnökének, *dr. Drenyovszky Irénnek*, a Golgota Gyülekezet vezetőjének, *Bánki Lajosnak*, *Horváth Loránt* Erdélyben, az USA-ban és végül 24 évig Kanadában szolgált lelképásztornak, valamint felolvasott korábbi elnökeink írásaiból. Említést tett a közgyűléssel egy időben zajló néhány eseményről, mint a Vasárnapi Iskolai Szövetség pasaréti jubileumi konferenciája, a Generális Konvent beregdaróci ülése. Érintve az ukrainai eseményeket, hangsúlyozta, hogy az Úr területe az is, ahol most nincs békesség. Elmondta, hogy elindult a sárospataki felsőfokú presbiterképzést elvégzett testvérek megkeresése, hogy együtt gondolkodjunk kapcsolataink megerősítéséről, az elvégzett kurzus jobb hasznosításáról gyülekezeteink életében. Megemlékezett a nőnapról is és köszöntötte a közgyűlés női résztvevőit.

Az elnökségi jelentést *Szilágyi Sándor* főtitkár ismertette. Négy alapvető szolgálati területet emelt ki: *misszió, presbiterképzés, konferenciák és „Presbiter” lapunk*. Ezek közül részletesebben foglalkozott azokkal a konferenciákkal, amelyeket a Szövetség központilag, vagy területi szervezetei útján szervezett. Említést tett a múlt évi országos konferenciánkról, valamint a Dunamelléki Egyházkerület és a Tiszántúli Egyházkerület presbiteri konferenciájáról, amelyekről lapunk előző számaiban beszámoló

jelentek meg, továbbá a határon túli testvér-szövetségek konferenciáiról is. Röviden szolt azokról az erőfeszítésekről, amelyeket az elnökség és az általa szervezett jogi bizottság tett a közhasznú jelleg megtartása érdekében. Ennek keretében együttműködési megállapodást is kötöttünk a Vidékfejlesztési Minisztériummal arról, hogy területi szervezeteinken keresztül terjesztjük és népszerűsítjük azokat az irányelveket és módszereket, amelyek környezetünk és a természet védelme, a vidéki munkalehetőségek, értékesítés és egyéb, a gazdálkodást segítő eszközök elérése területén nyújthatnak segítséget helyi közösségeinknek. Szervezeti kérdéseket érintve, kiemelte a tisztújítások fontosságát, amelyek egymás után válnak aktuálissá a területi szervezeteinkben, valamint a jövő évben központi tisztújításra is sor kerül az egész elnökség vonatkozásában, mely alól a két éves átfedés miatt csak a felügyelő bizottság és a főtitkár kivétel. A főtitkár táblázatos adatokkal alátámasztva biztatott újabb tagok és előfizetők toborzására. Beszámolt azokról a sikert ígérő törekvésekről, amelyek új területi szervezetek megalakulását szorgalmazzák a Nyírségi és a Somogyi Egyházmegeben, valamint a Dunántúli

Bittó Zoltán FB elnök, *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár

Református Egyházkerületben. Örömmel számolt be arról, hogy a Szabolcs-Beregi Egyházmegeben is megalakult területi szervezetünk és köszöntötte a tisztújítások során megválasztott ill. újraválasztott területi tisztségviselőket.

A Budahegyvidéki Ifjúsági énekhar üdítő, tiszta hangú szolgálata után a főtitkár végül ismertette a Szövetség 2014. évi javasolt munkatervét, beleértve a területek munkatervét és az idénre tervezett nemzetközi és dunamelléki konferenciákat is. Ezután *dr. Balla Péter*, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora üdvözölte a közgyűlést, majd ezt *iff. Váci Gábor* 2. oszt. tanuló fúruyaszáma és sárospataki fiatal cigány testvérek ének- és hangszeres szolgálata követte.

Ezután a Felügyelő Bizottság elnökének, *Bittó Zoltánnak* a beszámolója következett, aki elismeréssel szolt a Szövetség gazdálkodásáról, de emellett figyelemmel kísérték missziói és képzési munkáját is. Ezt követőleg *dr. Székely István* ismertette a Szövetség 2013. évi gazdálkodásának főszámait és a 2014. évi költségvetésünket. Gazdálkodásunkat azzal jellemezte, hogy a korábbi veszteségek helyett a múlt évi gazdálkodásunk pozitív eredményeket hozott és ugyanez várható az idej évben is. Ugyanakkor azt is elmondta, hogy az elnökség azzal a javaslattal fordult a közgyűléshez, hogy emeljük a tagdíjat és a „Presbiter” előfizetési díját.

2014. ÉVI KÖZGYŰLÉSÜNKRŐL JELENTJÜK

Fontos mozzanata volt közgyűlésünknek, amikor jogtanácsosunk, *dr. Voglné dr. Szathmári Ilona* ismertette javaslatainkat az Alapszabály és a Szervezeti és Működési Szabályzat módosítására. Előbbire a közhasznúságunk megőrzése és a változott világi jogszabályok miatt van szükség. Az SzMSz módosításai ebből következnek.

A szerény szendvics-ebéd után közgyűlésünk a missziói bizottság beszámolójával folytatódott. *Dr. Viczián Miklós* missziói titkárunk áttekintést adott gyülekezeteink és társadalmunk missziói helyzetéről és az előző évi célkitűzések megtartása mellett arra helyezte a hangsúlyt, hogy presbitereink legyenek „ízestő só” világi környezetükben, valamint presbitereink bátran vállaljanak közfeladatokat, hogy hitünket és az abból fakadó szemléletünket érvényesíthessük a társadalom érdekében.

A presbiterképzési bizottság munkájáról *dr. Judák Endre* képzési titkárunk számolt be. A benyújtott anyag volta-képpen egy ajánlott képzési program, amely felhívja a területek figyelmét a krisztusi példázatok gyakorlati alkalmazására, az esperesekkel való egyeztetés fontosságára, a gyülekezetépítés témáinak beépítésére a kisköri programokba.

Utána a jelölőbizottság megválasztására került sor, amelynek feladata lesz a jövő évi közgyűlésen esedékes választásokra jelöltek állítása. Ennek a bizottságnak elnökéül a közgyűlés *dr. Ritoók Zsigmondot*, tagjaiul *Bittó Zoltánt*, *dr. Bodnár Ákost*, *dr. Szabó*

Dánielt és *dr. Szilágyi Sándort* választotta meg. Ugyancsak megválasztotta a gazdasági bizottság két új tagját, *Bogáthné Bátki Editet* és *dr. Bohátka Sándort*.

A résztvevők egy csoportja

A „Presbiter” lap helyzetéről és terveiről *Dr. Békefy Lajos* főszerkesztő beszámolóját hallgatta meg a közgyűlés, melyet a főszerkesztő betegsége miatt a főtítkár olvasott fel. A hálaadás szavai kaptak helyet ebben, részben a terjedelem bővítése miatt is, újabb 4 oldallal. A szerző méltatta a múlt évben megjelent cikkeket, illusztrációkat és javasolja, hogy az idei számok az egyházi választásokra koncentráljanak és készítsék elő a reformáció 500 éves évfordulóját 2017-ben.

A főtítkár javaslatára a közgyűlés a vonatkozó határozati javaslatokat az adott tárgysorozati pontnál azonnal megvitatatta és megszavazta, így a végén a „Határozati javaslatok” programpontra csak néhány javaslat maradt. Ezek: „Kanisai Pálfi János” díj alapítása; az első presbitérium megalakítása 400 éves évfordulójának megünneplése 2017-ben; *dr. Ritoók Zsigmond* és *dr. Szabó Dániel* köszöntése kitüntetésük alkalmából; *dr. Huszár Pál* dunántúli főgondnok, *Choi Young* koreai lelkipásztor és *Marco de Leeuw* holland misszionárius tiszteletbeli tagunkká választása; végül a gazdasági bizottság és a szövetségi titkár megbízása a Számviteli Politikánk javítására. A közgyűlés elnökünk zárszavával, a résztvevők imaközösségével és a Himnusz eléneklésével zárult.

Ifj. Váczi Gábor zenei szolgálata

SzS

*Az az ember, akinek szívében Krisztus lakozik a hit által,
Istentől mindent ajándékképpen fogad el, s mindent áldozatképpen ad vissza neki.*

*Legnagyobb vereség a világon: megszokni a rosszat.
(Ravasz László)*

A KÖZGYŰLÉS HATÁROZATAI

A közgyűlés Isten iránti hálával

1/2014. Kgy.: elfogadja az elnökség 2013. évi beszámolóját és az annak keretében előterjesztett 2014. évi munkatervet;

2/2014. Kgy.: köszönettel nyugtázza a Felügyelő Bizottság jelentését, a könyvelést végző szövetségi titkár és a pénztáros lelkiismeretes munkáját, továbbá a Gazdasági Bizottság előterjesztése alapján a szokásos fenntartásokkal jóváhagyja a Szövetség 2013. évről szóló zárószámadását a mérleggel, a közhasznúsági melléklettel és az eredmény-kimutatással, amely szerint a Szövetség kiadásai 2013-ban 14.738.048 Ft-ot, bevételei 16.611.403 Ft-ot tettek ki. A Szövetség készpénzvagyon 2013. december 31-én 4.259.206 Ft volt, amelyből folyószámlán 4.066.031 Ft (ebből lekötve 3.500.000 Ft) és a pénztárban 193.175 Ft volt. A készletek értéke 1.038.330 Ft, így a Szövetség összes forgóeszköze 5.297.536 Ft;

3/2014. Kgy.: az elmúlt évi adatok alapján hálás köszönetet mond elsősorban Urának, másodsorban tagdíjat fizető tagjainak, a PRESBITER előfizetőinek, az adományozóknak, nevezetesen Szövetségünk azon 402 tagjának, akik összesen 1.370.541 Ft összeggel támogatták tagdíjukon felül Szövetségünk munkáját. Ugyancsak köszönetet mond a Magyarországi Református Egyház Zsinatának 270.000 Ft, a Dunántúli Református Egyházkerületnek 200.000 Ft, a Dunamelléki Református Egyházkerületnek 300.000 Ft, a Tiszántúli Református Egyházkerületnek 300.000 Ft, a Délpesti és a Pápai Református Egyházmegyének 20.000-20.000 Ft, a hollandiai székhelyű Fundament Alapítványnak 524.377 Ft, az Info Kft.-nek 800.000 Ft, a Magyar Takarékszövetkezeti Banknak 800.000 Ft, az Alcufer Kft.-nek 500.000 Ft, a P.M.R. Kft.-nek 500.000 Ft, a Satrax Kft.-nek 100.000 Ft, az Asco Kft.-nek 500.000 Ft, az Imperum Kft.-nek 500.000 Ft összegű támogatásáért, végül mindazoknak, akik adójuk 1%-ával támogatták Szövetségünket összesen 96.664 Ft összeggel. Köszönet illeti *Vaszkó Gábort* és családját, hogy a PRESBITER 2013/5. számának nyomdaköltségét 203.490 Ft összegben átvállalta;

4/2014. Kgy.: reménységgel és Isten iránti bizalommal nézve Szövetségünk jövőjére, jóváhagyja 2014. évi költségvetését az előző két határozat figyelembevételével, 17.930.000 Ft kiadási és ugyanekkora bevételi összeggel;

5/2014. Kgy.: jóváhagyja az Alapszabály és a Szervezeti és Működési Szabályzat jogtanácsos által beterjesztett és megvitatott változatát és elrendeli annak felterjesztését a Fővárosi Törvényszékhez;

6/2014. Kgy.: örömmel veszi tudomásul, hogy a területi szervezetek egy részétől beérkeztek a múlt évben végzett munkáról szóló jelentések és az idej munkaterv, de szomorúan állapítja meg, hogy a területi szervezetek másik részéből mindeddig nem érkeztek jelentések. Felhatalmazza az elnökséget, hogy azokon a területeken, ahol a munka nem az óhajtott intenzitással folyik, vegye fel a kapcsolatot az érintett egyházmegye elnökségével és ajánlja fel területi szervezetének az elnökség segítségét bibliaiskolák, presbiterképző tanfolyamok, presbiteri csendes napok szervezéséhez. Felkéri a területi szervezetek elnökségét, hogy keressék meg a területükön található vállalkozásokat, hogy támogassák anyagilag közhasznú szövetségünk tevékenységét;

7/2014. Kgy.: jóváhagyólag veszi tudomásul a beszámolókat a 2013. március 23-án Kecskeméten megrendezett 33. Dunamelléki Egyházkerületi Presbiteri Konferenciáról, a szeptember 5-7. között Tahiban megrendezett 13. Országos Presbiteri Konferenciáról és a Tiszántúli Egyházkerület Berekfürdőn megrendezett presbiteri konferenciájáról;

8/2014. Kgy.: örömmel üdvözli és megerősíti a Szabolcs-Beregi Területi Szervezet megalakulását; a megválasztott elnökség tagjainak, *Szucsányi Károly* elnöknek és *Bódiné Dávid Borbála* titkárnak életére, szolgálataira Isten áldását kéri és kívánja, továbbá köszönetét fejezi ki nagytiszteletű *Csegei István* esperes úrnak az ehhez nyújtott segítségért;

9/2014. Kgy.: üdvözli az elnökség előrehaladott megbeszéléseit az egyházkormányzat illetékeseivel a Nyírségi Területi Szervezet, valamint a Dunántúli Egyházkerületi Szervezet megalakulása érdekében és biztatja a megalakulás további szorgalmazására. Felkéri az elnökséget, hogy vegye fel a kapcsolatot a Somogyi Egyházmegye esperesével és tagságával annak érdekében, hogy ott is alakuljon meg az egyházmegyei területi szervezet;

10/2014. Kgy.: tudva, hogy a Szövetség elnökségét 2011-ben négy évre választotta meg és így 2015-ben központi tisztújítás lesz esedékes, az SzMSz I.2.3. a) alpontjának megfelelően nyílt szavazással megválasztotta a jelölő bizottságot a következő személyekkel:

Elnök: *Dr. Ritoók Zsigmond* tiszteletbeli elnök,

Tagok: *Bittó Zoltán* felügyelő bizottsági elnök

dr. Bodnár Ákos (leköszönő) elnökségi tag

dr. h.c. Szabó Dániel (leköszönő) elnök

dr. Szilágyi Sándor főtájtár

11/2014. Kgy.: köszönti a területi tisztújításokon újraválasztott vagy megválasztott elnökséget és közgyűlési küldötteket és életükre, további szolgálataikra Urunk áldását kéri és kívánja;

12/2014. Kgy.: jóváhagyja az elnökségnek a 19. Nemzetközi (Kárpátmedencei) Presbiteri Konferencia (Budapest, Ráday u. 28., július 11-13.) és a 34. Dunamelléki Egyházkerületi Presbiteri Konferencia (Budapest-Kálvin tér, április 12.) rendezésére vonatkozó javaslatát a helyszín és az időpont vonatkozásában azzal, hogy felhatalmazza az elnökséget a konkrét program, a meghívások és az egyéb adminisztratív intézkedések megtervezésére és megvalósítására;

13/2014. Kgy.: megerősíti az elnökség egyhangú döntését arról, hogy a tagsági díjat a 2014. évre 2500 Ft/évben állapítja meg, azzal, hogy aki a tagtársak közül megteheti, ezen felül adományaival továbbra is támogassa a Szövetség munkáját. A PRESBITER c. lap előfizetési díját belföldre 2700 Ft/év összegben állapítja meg, míg a külföldi előfizetési díjakat Európában 4500 Ft/év, tengeren túlra 5000 Ft/év összegre emeli, amiben szerepet játszik az elnökség határozata a lap 24 oldalasra történő bővítéséről;

14/2014. Kgy.: az elnökség javaslatára „Kanizsai Pálfi János” díjat alapít és elrendeli, hogy az elnökség dolgozza ki és tegye közzé az odaítélés részletes szabályait;

15/2014. Kgy.: üdvözli az elnökség erőfeszítéseit annak érdekében, hogy 2017-ben a reformáció 500 éves évfordulójának ünnepi eseményei között méltó helyet kapjon az első presbiterium megalakulásának 400 éves évfordulója is;

A KÖZGYŰLÉS HATÁROZATAI

16/2014. Kgy.: megválasztja *Bogáthné Bátki Editet* a Gazdasági Bizottság dunántúli, továbbá *dr. Bohátka Sándort* a GB tiszántúli tagjaként és szolgálatukhoz erőt és áldást kíván;

17/2014. Kgy.: jóváhagyja a 2013. évi missziói beszámolót és a 2014. évi missziói munkatervet, annak teljesítésére felhívja az elnökséget és a területi szervezeteket és az abban foglaltakhoz Urunk áldását kéri;

18/2014. Kgy.: jóváhagyja a presbiterképzés 2013. évi beszámolóját és a 2014. évre vonatkozó munkatervét, annak teljesítésére felhívja az elnökséget és a területi szervezeteket és az abban foglaltakhoz Urunk áldását kéri;

19/2014. Kgy.: a XXII. évfolyam befejezése alkalmából megköszöni elsősorban Urának, másodsorban a PRESBITER Szerkesztő Bizottságának az elvégzett áldozatos munkát, élén *Dr. PhD. Békefy Lajos* felelős szerkesztővel és *Heckmann Tamás* tördelő szerkesztővel és kéri a Szerkesztő Bizottságot, hogy munkáját hasonló színvonalon továbbra is végezze;

20/2014. Kgy.: szeretettel köszönti Szövetségünk első elnökét, *Dr. Ritoók Zsigmondot* abból az alkalomból, hogy őt a Debreceni Hittudományi Egyetem díszdoktorává avatta, valamint jelenlegi elnökünket, *dr. h.c. Szabó Dánielt*, aki a Debreceni

Nagytemplomban szeptember 28-án vette át a Debreceni Református Kollégium Jubileumi Emlékérmét;

21/2014. Kgy.: szeretettel köszönti a Zsinat világi elnökét, *dr. Huszár Pál* dunántúli főgondnok urat, akinek presbitereink felé szóban és írásban végzett jelentős szolgálataiért érzett háláját azzal kívánja kifejezni, hogy őt oklevéllel tünteti ki és tiszteletbeli tagjának választja meg;

22/2014. Kgy.: szeretettel köszönti *Choi Young* koreai lelkipásztort és *Marco de Leeuw van Weenen* holland misszionáriust, akik a cigánymisszió és a presbiterképzés terén áldozatos szolgálattal folyamatosan segítik Szövetségünk munkáját és háláját azzal kívánja kifejezésre juttatni, hogy őket oklevéllel tünteti ki és tiszteletbeli tagjának választja meg;

23/2014. Kgy.: szeretettel köszönti *dr. Szabó Dániel* elnököt 80., továbbá *dr. Judák Endre* képzési és *dr. Viczián Miklós* missziói titkárt 70. életévének betöltése alkalmából és életükre, valamint további szolgálataikra Urunk gazdag áldását kívánja;

24/2014. Kgy.: megbízza a gazdasági bizottságot, hogy a szövetségi titkár bevonásával dolgozza ki a Számviteli Politika módosításait az Ectv. előírásainak megfelelően.

A Magyar Református Presbiteri Szövetség 2014. évi munkaterve

- 1 A konferenciáinkon továbbra is foglalkozunk Kálvin életével, személyiségével és tanításaival, mivel 2014 a Kálvin-évek utolsó éve. Emellett továbbra is szorgalmazzuk, hogy gyülekezeteink tanulmányozzák a Református Egyház egyik legfontosabb hitvallását, a Heidelbergi Kátét, amely kiadásának tavaly 450 éves évfordulóját ünnepeltük és amelynek megjelent új, korszerűsített szövegű kiadása.
- 2 2014-ben újabb osztályokban kerül bevezetésre a nem egyházi általános iskolákban a kötelező erkölcsstan, illetve a helyette választható hit- és erkölcsstan oktatása. Konferenciáinkon és kiadványainkban figyelmet fordítunk arra, hogy református honfitársaink ösztönözzék gyermekeiket, a többletet nyújtó hit- és erkölcsstan tantárgyat válasszák. Lehetőségeink szerint támogatjuk az MRE erőfeszítéseit abban, hogy a kétszeresére növvő hitoktatási feladatokat az erre jogosultak ellássák. Keressük a kapcsolatot az érintett tantestületekkel, hogy feljűk is végezhesünk missziói szolgálatot.
- 3 Az előző évekhez hasonlóan, most is célul tűzzük ki a cigányság közötti szolgálatok formáinak és tartalmának fejlesztését, figyelembe véve, hogy hazánk lakosságában ez a népcsoport egyre nagyobb részarányt képvisel és tapasztalataink szerint azokon a településeken, ahol jól működő gyülekezet van, gyakorlatilag megszűnik a bűnözés. Munkálkodni kívánunk munkalehetőségeik bővítésén, szociális ellátásuk javításán, gyermekeik intézményes nevelésének biztosításán.
- 4 Továbbra is feladatunknak tekintjük presbitereink képzését, hitük elmélyítését, gyülekezeti aktivitásuk növelését annak érdekében, hogy tehermentesítsék lelkészeiket a világi jellegű teendők alól, részt vállaljanak az egyházközségek infrastruktúrájának a fenntartásában és spirituális hátteret biztosítsanak a gyülekezet lelki életéhez.
- 5 A Dunántúlon és a Tiszántúlon be kívánjuk fejezni újabb területi szervezetek létrehozatalára tett lépéseinket, hogy az év végére országunk teljes területét lefedhessük területi szervezeteinkkel.
- 6 A Vidékfejlesztési Minisztériummal kötött megállapodásunk alapján terjesztjük és népszerűsítjük azokat a vidékfejlesztési elképzeléseket, amelyek környezetünk és a természet védelmét, a mezőgazdaság és az állattenyésztés fejlődési lehetőségeit és a munkanélküliség csökkentését szolgálják kis helyi szerveződések útján, presbitereink és gyülekezeteink befolyásának és példamutatásának a felhasználásával. Támogatjuk a megindult ökögyülekezeti mozgalmat és az iskolai gyakorlati oktatást szolgáló „Édenkert” mozgalmat. Ebben döntő szerepet szánunk területi szervezeteinknek, amelyek tagjai saját gyülekezetükben és településükön terjesztik és népszerűsítik a környezetvédelmi törvény célkitűzéseinek megvalósítási módszereit.
- 7 A Szövetség anyagi helyzetének javítása érdekében területi szervezeteink is keresnek olyan jó jövedelmi helyzetű testvéreket, akik rendszeres támogatást tudnak nyújtani megfelelő szerződés keretében. Újabb tagokat és „Presbiter” előfizetőket toborzunk.

Sárospataki előadótanárok tartottak presbiterképzést Parajdon

Régi terv vált valóra február 22-23-án, amikor a Székelyudvarhelyi Református Egyházmegye és az egyházmegyegében működő Presbiteri Szövetség szervezésében Parajdon presbiterképzést tarthattunk. A képzésen 26 presbiter vett részt az egyházmegye 12 gyülekezetéből. A jelenlevők vállalták azt, hogy a hallott ismereteket másoknak is továbbadják.

Előadónk a Sárospataki Teológiai Akadémia tanárai: *Dr. Enghy Sándor*, *Pásztor Gyula*, *Dr. Fodor Ferenc* voltak, kikhez indulásuk előtt *Dr. Szabó Dániel*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke is csatlakozott.

Négy előadás hangzott el, melyen bibliaismerettel és a presbi-

teri szolgálathoz kapcsolódó útmutatással gazdagodtak a résztvevők. Az előadások megbeszélése mellett a presbiterek renha-

gyó bibliaórán és közös énekórán is részt vettek. Este fórumbeszélgetés keretében őszinte nyitottsággal beszélgettünk gyülekezeti kérdésekről.

A képzés áhítattal kezdődött, melyen *Kántor Csaba*, egyházmegyénk esperese szolgált. Együttlétünk istentisztelettel zárult, melyen a parajdi gyülekezettel együtt hallgattuk Isten Igéjét, melyet *Pásztor Gyula* hirdetett.

A presbiterek és szervezők szerint a képzés szükséges és hasznos volt, és folytatni kell a jövőben. Istené legyen a dicsőség!

Ágg Simeon gazdag hagyatéka (8.)

Áldott áldásadó

A bethlehemi gyermek születésekor magától értetődő természetességgel hoztak ajándékot a pásztorok. Ugyanígy tettek a keleti bölcsek. A világ minden újszülöttje kap valamilyen ajándékot. Mit adhat Simeon? Ő csak azt teheti, mondhatja, amit egy nemzedékkel később Péter apostol mond: „Aranyam, ezüstöm nincs, de amim van, azt adom neked”. A már mennybe ment Jézus neve által meggyógyítja a béna embert. Megáldja.

Simeon „igaz, istenfélő” személyisége jogán Mózes, Áront, prófétákat követve megáldja Jézust, Máriát és Józsefet. (Ez több, mint a formális „Áldás, békesség”-kívánás.) Isteni kegyelmi erők birtokában ad, ajándékoz áldást az Isten áldotta ember. Ez szokásos volt egészen a XIX. sz. végéig. Nemcsak mint papi, liturgikus esemény, de a hétköznapiak során. Esküvőre menő gyermekeiket megáldották a szülők. Iskolába induló gyermeket áldással bocsátottak útra. Nemcsak kívánták, hanem adták az Istentől kapott áldást. A ma-

terialista világnézet terjedésével „szerencse”, „mázli”, „balszerencse” függvénye lett az élet. „Boldogulj, ahogy tudsz” – lett a jelszó. Az azóta nevelkedett nemzedékek áldatlanok. Nem csoda, hogy olyan lett a világ, amilyen.

Példát idézünk a magyar történelemből. Kazinczy Ferenc széphalmi mester idős emberként – nem sokkal halála előtt – Pestre utazik (!) abból az alkalomból, hogy a 26 éves dr. Kovács Pál egyetlen győri orvost a Magyar Tudományos Akadémia tagjává fogadja. Csak azért vállalkozik a nagy útra, hogy megáldja az ifjú embert. Kovács Pál ténykedése nyomán a német Raab-ból magyar Győr lesz. A „Vaterland” c. újságból „Hazánk”. Ő adja ki Petőfi első versét. A szabadságharc megtorlásával kezdődő nehéz napokban 60 magyar vígjátékot ír a német színházból magyarrá lett teátrumnak (csak azért, hogy ne keseredjék el a magyar). Ő a győri reformátusok főkurátora!

Áldott nép csak áldásosztók nyomán születik. Az agg Simeon – ha élne – kö-

szöntené a magyar alkotmányt első mondatáért: „Isten áldd meg a magyart”. Ha komolyan vesszük a tényeket, akkor minden szülő és minden hívő ember alkotmányos joga és kötelessége, hogy áldást osszon gyermekének, felebarátjának.

Böjt után

Az év ritmusa úgy hozza, hogy a böjti idő elmúltával jön a nagyhét, majd pedig a húsvét ünnepe. Már a húsvét elnevezés is arra utal, hogy a régiek ebben látták az ünnep jelentését. A böjti hústilalom után újra szabad húst enni. Leszükítenénk azonban a böjt értelmét, ha csak ennyit látunk benne.

Az igazi böjti idő igazi értelme az, hogy gondolatban, lélekben elkísérjük az Úr Jézust a szenvedés útján, egészen nagypéntekig, a golgotai keresztségig. Ez pedig nem történhet anélkül, hogy végig ne gondolnánk: miért kellett Jézusnak szenvednie? A válasz pedig az, hogy a mi bűneink miatt szenvedett. Jézus szenvedett, az egyetlen igaz a nem igazakért. A böjt az erre való válasz, hogyan tudom hálaáldozatként odaszánni életemet még inkább, hogy Isten akarata szerint, az ő dicsőségére éljek? Természetesen nem idegen az a gondolkodás, hogy a böjtben kerüljük a világi luxust, azt, amire egyébként sincs szükségünk. Ha erre gondolunk, akkor egész világunkra ráférne egy igazi nagyböjt. Jó lenne ráébredni, hogy az élet több, mint az eledel, és a ruházat. Nemcsak régen, de ma is nagy szakadék van ilyen tekintetben ember és ember, nép és nép között. Az egész világ pazarlóan él. Elpazaroljuk a teremtett világ természeti kincseit és ezzel a következő generáció

életlehetőségeit. Úgy bánunk a vízzel, az olajjal, mintha korlátlan készleteink lennének, miközben hazánkban családok ezrei rettegnek attól, hogy hogyan fizessék ki áramszámlájukat. Egy rádióriport szerint van olyan háztulajdonos, aki havonta fizet ki közel félmillió forintos villanyszámlát. Mivel pontosan fizet, a szolgáltatót nem érdekli, hogy mire használ el ennyi áramot.

Országok, népek háborúznak ma is olyan dolgokért, ami igazából luxus és csak néhány politikai vezető, vagy egy vékony réteg

meggazdagodását szolgálja. Mindenkit irritál, amikor akár hazánkban, akár külföldön, vezető emberek gyanús módon szerzett vagyonáról hallunk. Persze könnyű lenne azt mondani, hogy a gazdagoktól el kell venni a felesleget, tanuljanak ők egy kis böjtöt, és akkor jut mindenkinek. Történelmi példák mutatják, hogy nem biztos, hogy megoldódnak a problémák, ha a gazdagokat szegényre tesszük. Ehelyett inkább mindnyájunknak szemléletváltásra van szükségünk. Isten előtt szemlélve magunkat, minden más fényben látszik. A böjt központi kérdése is ez: nem az Úrnak van szüksége a mi böjtünkre, hanem nekünk, azért, hogy ráébredjünk minden évben újra, hogy mennyit aggodalmaskodunk egész évben. Sok olyan dologért, amire igazán nincs is szükségünk. Nyugodtan és megelégedéssel lehet élni ezek nélkül is. Ha a böjtöt úgy tekintjük, hogy ez egy teljesítendő feladat, akkor nagy a kísértés, hogy görcsös erőlködés lesz belőle, és a végén örömmel sóhajtok fel: milyen jó, hogy vége van, túl vagyunk rajta! Ha ellenben a böjt számomra Isten közelségének a megtapasztalása, a még inkább őreá való figyelésnek, az imádságnak a megszentelt ideje, akkor mondhatom azt, hogy kár, hogy vége a böjtnek! Ha ünnep, akkor inkább tartson tovább! Rajtunk áll, hogy örülünk-e a böjt végének, vagy sajnáljuk.

Akár így, akár úgy, a húsvét jön, amely azt hirdeti, hogy Krisztus engesztelő halálával nekünk üdvösséget szerzett, feltámadásával legyőzte a halált és nekünk az örök élet reménységét adta! Ezért örömmel ünnepeljük a húsvétot, s örömmel ünnepeljük minden hetedik nap, mert a feltámadott Krisztust hirdeti! Mondjuk hát az ősi húsvéti köszöntéssel: „Krisztus feltámadott, bizonyonnyal feltámadott!”

Győri István
Sárospatak

Gratulálunk a református kitüntetetteknek

Kossuth-díjjal

tüntették ki **Kobzos Kiss Tamás** népzene-tanárt, Liszt Ferenc-díjas előadóművészt, az Óbudai Népzenei Iskola igazgatóját.

Széchenyi Nagydíjjal

kapott **Honti László**, a Károli Gáspár Református Egyetem professzor emeritusa.

Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozata

kitüntetést vehetett át **Bölcskeiné Ágai Ilona**, a Magyar Református Gyermekvédelmi Szolgálat Nevelőszülő Hálózatának gyógypedagógusa, valamint **Tókéczki László** dunamelléki főgondnok, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művelődéstörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense.

Magyar Érdemrend Tisztikereszt

elismerésben részesült **id. Besztercey András**, a Nagykunsági Református Egyházmegye esperese és **Nagy Kálmán** kunhegyesi lelkipásztor, a Sarepta Református Idősek Otthona intézményvezetője.

Magyar Érdemrend Lovagkeresztrel

tüntették ki **Hegyí Sándor** nyugalmazott székelyudvarhelyi lelkipásztort, **Köntös László** dunántúli főjegyzőt, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek igazgatóját, **Nagy Margitot**, a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének elnökét, az újvidéki Apáczai diakonon igazgatóját, valamint **Szalay László Pál** telkibányai lelkipásztort, a Magyarországi Református Egyház Ökogyülekezeti Tanácsának tagját.

Magyar Arany Érdemkereszt

kitüntetést kapott **Draskóczy László** kántor-zenetanár, a Magyarországi Református Egyház Énekeskönyvi Bizottságának tagja.

A KRE Presbiteri Szövetségének éves közgyűlése

A Kárpátaljai Református Egyház Presbiteri Szövetsége 2014. március 9-én délután tartotta éves közgyűlését Balazséron, a Béthel konferencia központban.

A megjelent presbitereket Gyurkó Miklós elnök úr köszöntötte. Simon József szernyei presbiter tartott nyitóáthítatot a Máté 6,12 ígerész alapján. Beszélt Isten neve megszenteléséről az életünkben.

A napirendi pontok elfogadása után a vendégek köszöntése következett. Dr. Szabó Dániel, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke köszöntötte az egybegyűlteket és buzdított mindenkit a további munkálkodásra. Dr. Jaap Doedens, a sárospataki teológia professzora köszöntésében az Isten ujjáról (Lukács 11,19-20), és annak hatásáról beszélt. Nagy Béla, a KRE főgondnoka, a Presbiteri Szövetség társelnöke is köszöntötte a közgyűlés résztvevőit.

A megyei beszámolókból a Szövetség egyházmegyei elnökei – Fancsik Zoltán (Bereg), Misák Viktor (Ung) és Máté István (Máramaros-Ugocsa) – elmondták, hogy a múlt év betervezett programjai rendre meg lettek tartva. A tervek szerint Bereg megyében idén a megszokott programokon túl nagyobb hangsúlyt fognak kapni a gyülekezetalátogatások, Ung megyében továbbra is a kiskörzeti presbiteri konferenciák lesznek a meghatározók,

Máramaros-Ugocsa megyében pedig a megszokott módon a megyei Missziós Bizottsággal közösen szervezik az alkalmakat.

Gyurkó Miklós elnök úr a kerületi beszámolóban képekkel illusztrálta az elmúlt év eseményeit. Visszatekinthettünk jó néhány konferenciára és csendesnappra, láthattuk az Ébreszt(Ő) kerületi utcaevangelizáció felvételeit, a Ráton folyó presbiterképzőn készült fotókat és ugyancsak szó esett a külföldi kapcsolatok ápolásáról (részvétel az MRPSZ közgyűlésén és az elnökségi konferencián). Az elnök úr beszámolt a Szövetség anyagi helyzetéről is és külön köszönetet mondott a magyarországi Presbiteri Szövetségnek, hogy imában hordozzák a munkálkodásunkat, továbbá a Fundament Irányít Alapítványnak, hogy rendszeresen hozzájárulnak a működési költségeinkhez.

A közgyűlést Varga Katica színesítette gitár- és énekszóval.

Az alkalmon a jelenlévők egy perces néma csendben emlékeztek meg a kijevei összecsapásokban életüket vesztett személyekről.

A közgyűlés evangelizációval zárult, melynek során Tóth László nagyberegai lelkipásztor hirdette az Igét I.Sám 24 része alapján.

Ezután a jelenlévők szeretetvendégségen beszélhették meg a közgyűlésen elhangzottakat.

GYM

Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség

A Biblia Szövetség XXI. Pedagógus (világnézeti) konferenciája

Pécel, 2014. június 30.–július 4.

A programot évek óta úgy állítjuk össze, hogy a délelőtti és délutáni tematikus előadásokat – amelyek aktuális keresztyén világnézeti kérdéseket érintenek – a téma közös megbeszélése követi. Reggelenként hitmélyítő, este evangelizációs témájú áhítatot tartunk, és félnapos kirándulás is gazdagítja a programot. Mindezt annak tudatában készítjük elő, hogy a konferencia résztvevői a farsztó év után szabadságukat töltik. Ezért bőven hagyunk időt a pihenésre, beszélgetésre, közös vagy egyéni időtöltésre.

Elsősorban a pedagógusokat szeretnénk hívni, és megszólítani az előadásokkal, de szívesen látjuk a házasársakat, az érdeklődő ismerősöket, mindenkit, aki a Biblia igazságainak fényében szeretne tájékozódni a mindannyiunkat érintő kérdésekben.

Tekintve, hogy az idei év közbeszédét a választások körüli földi, világi feszültségek terhelik, szeretnénk különösen is figyelmünket Isten országa felé irányítani. Ezért a reggeli áhítatok témája Jézusnak az *Isten országáról* szóló példázatai lesznek, a tematikus előadások Istennek a minket körülvevő világban megmutató *dicsőségére* irányítják majd figyelmünket, az esti áhítatokon pedig Jézus Krisztus mindennek felett való *hatalmára* csodálkozhatunk rá.

Érdeklődni, jelentkezni az alábbi módokon lehet:

Posta cím: 2119 Pécel, Kálvin tér 2/b.

villámposta: bsz@bibliaszov.hu

telefon/fax: 06-28-452-334

Részvételi díj: 20.000 Ft, a szállás (hétfőtől szombat reggelig) és az étkezések költségének fedezésére. Jelentkezéskor 5.000 Ft előleget kérünk.

A tematikus előadások:

1. Isten dicsősége a Szentírásban,
2. Isten dicsősége a világegyetemben,
3. Isten dicsősége az élővilágban
4. Isten dicsősége az orvos szemével
5. Isten dicsősége a hatalom gyakorlásában (politikában)
6. Isten dicsősége a történelemben
7. Isten dicsősége a zenében
8. Isten dicsősége az informatikában

Várjuk jelentkezését, akár járt már közöttünk, akár ez lesz az első alkalom velünk! Hívja kollegáját, vagy házasársát is.

A szervezők nevében:

Viczián Miklós

(miklos@viczian.hu)

„Minden tiszta a tisztának”

Legyen minden templom, parókia, egyházi temető, iskola öko-sziget

Minap olvastam a nagyszerű és motiváló erejű hírt arról, hogy a dán főváros, Koppenhága nyerte el Európa legtisztább ököfővárosa címet 2013-ban. Azzal, hogy öt-tíz perces séta után a derék dán polgárok kisebb-nagyobb parkban találják magukat. A széndioxid kibocsátást elektromos meghajtású közlekedési eszközökkel csökkentették. A lakosság jó része kerékpáron közlekedik. És betartják a „hat kevesebb” észszerű parancsát: kevesebb szemetet, kevesebb zajt, kevesebb vasutat, kevesebb energiapazarlást, kevesebb értelmetlen bevásárlást, kevesebb forgalomtorlódást „termelnek”. Sok minden jutott eszembe a hír kapcsán. Első renden az, hogy a városok, falvak tisztasága tükrözi lakóinak igényességét, lelkiületét. Ahol a lakások, otthonok is tiszták, ott a környezettel szemben is jelentkezik ez az igény, igényesség. Aztán: van-e, lehet-e kapcsolat a hit tisztaságeremtő ereje, hatása, s az öko-kultúra között? Igen, van! Dánia protestáns, evangélikus ország. Számomra teljesen egyértelmű, hogy a hit is szerepet játszik a belső-külső tisztaságigény formálásában, fenntartásában, gyakorlásában. Nem tudom, de nem is akarom gondolataimat elterelni az Igéről, amit Pál apostol írt Titusznak. Amit megfogalmaz, ma éppúgy érvényes, mint 2000 évvel ezelőtt volt: „Minden tiszta a tisztának, de a fertőzötteknek, meg a hitetleneknek semmi sem tiszta, sőt szennyes mind az elméjük, mind a lelkiismeretük” (Tit 1,15). Sok ezer külföldi, koppenhágai és hazai példa bizonyítja: ahol az elme, a lélek nem szennyezett, ott a környezet sem az, mert minden

igazi ökológiai változás, fordulat, minőség ott benn kezdődik el, onnan jön ki, a gondolkodásból, a lélekből. A „zöld forradalom” a belső megtisztulás jótékony, jobbító következménye, nem pusztán milliárdokat igénylő kormányprogram!

Rendetlen környezet – zavaros lelkek

Jutnak eszembe gyönyörű honi, erdélyi, felvidéki, kárpátaljai, nagy-magyarországi templomok, templomkertek, temetők, iskolaudvarok, ahol minden a helyén volt, s a tisztaság, az egyszerűség jelentette a lélek legnagyobb örömét, amit a szép környezet ébresztett benne. A rendezett elme, a rendezett lélek rendet teremt és tart maga körül is. A szennyezett elme, gondolkodás, a zűrzavaros lélek meg egyenesen jól érzi magát a piszkos környezetben. A dolgok ilyen egyszerűek: *hit, tiszta gondolkodás és ökológiai kultúra szorosan összefüggenek*. És ez nem is kerül pénzbe, csak a lelkiület ébredésébe.

Öko-tudatosság már az Őszövetségben

Micsoda öko-tudatosság, hogy az Őszövetség gyönyörű öko-zsoltárai arról zenegenek-szólnak: az egek hirdetik, a fák, hegyek, csillagok magasztalják Teremtő Istenünk alkotó nagyságát, fantáziáját, dicsőségét? Nyugodtan fogalmazhatunk úgy, hogy a zsidóságban és a keresztyénségben eredetük óta benne rejlik egy hatalmas *öko-potenciál, környezetkímélő, oltalmazó lelkiség*. De ahol erről megfeledkeztek, ott a környezetpusztító erők is elszabadultak... S ha ez így van, egy világméretű öko-szövetség hatalmas lehetősége is bennük van!

Gyönyörű erdélyi példa

Milyen fejlett, magasrendű *öko-tudatosságot* mutat például az, hogy az erdélyi Magyarvalkón a temető nemcsak a falusiak és a lelkészek nyughelye, hanem egyben valóságos botanikai laboratórium. Itt honos az a szép szokás, hogy a lelkészek minden konfirmáló gyermeknek egy gyümölcsfát ültettek. A

legtöbbet a lelkészek nemesítették, sok értékes gyümölcsfa fakadt, eresztett gyökeret hitük ültető, nemesítő kedve nyomán a faluban. Egyesek szerint valóságos génbank a falu. De *öko-szigetként* működtek századok során át a kolostorok, monostorok is, melyeknek botanikus kertvilága számos gyógynövény termesztését, feldolgozását tette lehetővé, s még ma is rácsodálkozhatunk ilyenekre szerte Magyarhonban. Nem lehet kétséges, hatalmas összefogásra és milliányi kis szigetre lebontott környezetmentésre, környezetcsinósításra van szükség és van esély a magyar keresztyénség sokágazatú hívő népében. Így a hitből táplálkozó *öko-kultúra* hozzájárulhat a föld arcának derűsebbé tételéhez, az öko-katasztrófa fékezéséhez, az élhetőbb világ fenntartásához.

Öko-szövetség

Ebben lehet szövetséges társunk például az *öko-gyülekezeti mozgalom* itthon és külföldön, de legalább ennyire a nem vallási alapon működő szervezetek is, mint például az *OHÜ*, aminek a munkáját érdemes presbiteri konferenciákon gyülekezeteink felelős előljáróival megismertetni. Itt is vannak *öko-szövetségi* tartalékok! Úgy látom, hatalmas esély van a hazai egyházak hívő népében az öko-tudatos életforma, a környezetbarát életforma alakítására. Sok szép múltbeli és jelenlegi példa bizonyítja, hogy Kárpát-medence szerte megvan az esély a 21. századhoz alkalmazkodó magyar keresztyén öko-szövetség megkötésére, amit az ugyancsak életvédő, természetisztelő, környezetvédő hazai vallások képviselői is nyitottan fogadnának. Gondoljunk el ezen az öko-szövetségen, s tegyünk a magunk dolgát az eklézsia, a templomkert, a temetőkert, az iskolaudvar csinosításáért. Ez is lehet az istentiszteletnek egyik gyakorlati formája! S a dánoktól is eltanulhatnánk valamit a „hat kevesebből”!

DRBL

1517–2017 – A reformáció 500. évfordulójára készülünk

Református vagy – mit jelent ez neked? (I.)

Magyarország Kormánya létrehozta a Reformáció Emlékbizottságot, melynek első, alakuló ülésére 2014. január 23-án került sor. Orbán Viktor miniszterelnök javaslatára az emlékbizottság munkáját miniszteri biztos segíti. Az emlékbizottság célja, hogy a Luther Márton által 1517-ben elindított reformáció 500. évfordulója megünneplését méltóképpen készítse elő, összhangban a nemzetközi előkészületekkel. Lapunkban erre időben és körületekintően kívánunk felkészülni és emlékeztetni az élő örökségre kárpát-medencei 40 000 presbiter testvérünket. Sorozatot indítunk Wilhelm Niesel német hitvalló református teológus nagyszerű füzetének a feldolgozásával (*Was heisst reformiert? – 1934*). Ebből minden számban közlünk egy részletet. Szeretettel kérjük Presbiter Testvéreinket, hogy presbiteri bibliaórákon, képzési alkalmakon forgassák ezt az anyagot, s beszéljék meg kérdéseit. A sorozat témája, ami egészen 2017-ig kitart, ez: Mit jelent reformátusnak lenni? Fordítás: Dr. PhD

Békefy Lajos.

Manapság ez a fogalom: református – hasonlóan a lutheránushoz – meglehetősen üres szóvá vált. Nem olyan jelzés többé, ami alatt ugyanazt érti mindenki. Vannak, akik Kálvinra vagy éppen a Heidelbergi Kátéra hivatkoznak, mégis ellenkező értelemben gondolkodnak. Ez persze nem máriól-holnapra alakult így. Hadd említsek egy tipikus példát: Schleiermacher, a teológus úgy jellemezte önmagát, mint aki „mégis csak a református iskolához tartozik”. De mi köze volt ahhoz a reformátussághoz, amit Kálvin neve fémjeléz? Az az igazság, hogy egy hosszú és torzító „fejlődés” eredményét látjuk magunk mögött, amikor az egyház gyengélkedését tapasztaljuk, amiben a református szó tartalma – hogy finoman fogalmazzunk – elhalványult. Ma ez a szó is magyarázatra szorul, ha egyáltalán valaki szeretné eredeti értelmét megismerni. Ezért nem hiábavaló időöltés, ha valóban világosan, egyértelműen szeretnénk megérteni a református szó igazi jelentését. Lehetnek olyanok, akiknek a református szó már szinte semmit sem jelent, de ezzel az még nem törődött ki a szótárból. Sőt inkább az a helyzet, hogy ki így, ki úgy használja ezt a fogalmat. Ha őszintén szeretnénk megérteni igazi tartalmát, akkor ez az az jár, hogy tisztán lássuk, milyen „szekértáborok” is tanyáznak az egyház körül.

AZ EGYHÁZ MEGÚJULÁSA

A református szó eredeti jelentése: megújított, megújult. De kinek, minek a megújulására gondoljunk, amikor ezzel a szóval találkozunk? Ez az első kérdés, amire választ kerestünk.

A megújulás fogalmon nem azt értjük, hogy valaki egyénileg megújul, más emberé lesz. Tudjuk, Kálvinnak is volt hasonló tapasztalata. Ezt „hirtelen megtérésnek” nevezte később. Mivel Kálvin igen befolyásos teológus volt, sokan követték példáját. Vol-

tak, akik azt a következtetést vonták le, hogy a „református” azoknak az embereknek a megjelölése, akik fogékonyak arra a gondolkodásra, eltökéltségre, érzésekre, melyek Kálvin megtérés élményében születtek. Eszerint a református szó az ilyen embertípust jelölne. Az utóbbi időben sok szó esik a református, azaz kálvinista emberekről, s általában össze is hasonlítják őket a lutheránusokkal/evangélikusokkal. Lehetséges, vannak tényleg olyan emberek, akik hasonlóan Kálvinhoz. Ebben a mostani vizsgáldásban azonban nem a kálvinista embertípust vizsgálatával foglalkozunk, mivel a református szónak eredetileg semmi köze sem volt egy bizonyos jellegzetességet hordozó embercsoporthoz. Ez az a vélekedés, amit itt most határozottan vissza is utasítunk, mivel vaskos tévedés, jöllehet ezt a modern pszichológia és antropológia kezdte el terjeszteni. Hamarosan látni fogjuk, hogy a református szó valami egészen másra utal.

De még helyre kell tennünk egy további félreértést is. Amennyire nem alkalmazható ez a szó bizonyos embercsoportra, annyira nem jelöl ez semmiféle koráramlatot. A világtörténelemben korszakok váltogatják egymást, világnézetek, életérzések jönnek, mennek vagy éppen újra divatba jönnek. Sokan úgy gondolták, amikor ezt a szót meghallották, hogy az a világnézet vagy életérzés tér vissza, ami egykoron Kálvin Genfét járta át, s onnan terjedt el más országokra, földrészekre. Ezt a református világnézetet és életérzést szokták úgy is emlegetni, mint kálvinizmust. Kétségtelen, ami akkoriban Genfben és más helyen történt, az hatással volt az élet minden területére, s van, ahol a kálvinizmus még ma is jelentős befolyást gyakorol. Ezt nagyon jól látjuk például Hollandiában. De a református szó nem azt a változást jelenti, amin Kálvin korában Genf államilag és kulturálisan átment. Ezért tehát most nem foglalkozunk a kálvinizmussal, a

kálvinista világszemlélettel és a kálvinista életérzéssel. Különben annyira félremagyaráznánk és félreértenénk a református szót, ahogyan azt a modern történettudomány a maga feltételei között gyakran, s hamisan meg is tette.

A reformáció, ahogyan azt a reformátorok és Kálvin is értette, nem akart „új embertípust” alkotni. És még nem is törekedett arra, hogy a korszaknak valami sajátos formát adjon. *Az a megújulás és megújítás, ami a reformátoroknak a szívébe volt, az egyházat érintette.* Az egyház volt a megújítás célja, amiről a református szó beszél. Ezt a szót a reformáció korában nagyon is gyakran és általános értelemben használták. Erre az általános értelemre jó példa a szigorú evangélikus Konkordia könyv. Ez a lutheránus Augsburgi Hitvallást „a református/reformált egyházak hitvallásának” nevezi, az „ez által reformált egyházaink elkülönültek a pápistáktól, meg más, elvetendő és kárhozatos szektától és eretnekségtől”. A lutheránusok aztán később megpróbálkoztak azzal, hogy a református/reformált nevet kizárólagosan az ő egyházuk megjelölésére használják, s ezért támadásoknak tették ki magukat. Az evangélikusok gyülekezeteiket úgy nevezték, mint „az igazán reformált” közösségeket, így különböztetve meg magukat a kálvinistáktól, akik ezt a megjelölést „arcátlanul” a magukénak tulajdonították. Egyáltalán nem lényegtelen, hogy emlékeztessünk a református/reformált szó eredeti értelmére. Nagyon is tanulságos, ha mi is újra szemügyre vesszük, hogy a református/reformált kifejezés nem valamiféle cégjelzés, márkánév. A Konkordia könyv fogalmazása szerint a református/reformált szó azt jelenti, hogy a pápaság uralma alól kivetett, megújult egyház...

(Következik: Az egyház megújulásának szabálya és zsinórmértéke)

Dr. Velkey László professzor úr éttermi katedrája (I.)

A 90. Zsoltár szerint az életünk ideje tovatűnik, mintha repülnénk. Az emlékezés nagy ajándéka lelassítja, vagy meg is állítja ezt a suhanó szárnyalást, és néhány pillanatra egy helyben függeszkedünk a szembeszéllel, mint a kémlelő madár. Ha aztán olyan a lég és a napsugárzás, a lelkünk még énekelni is kezd, mint a pacsirta, egy helyben szálldosva ég és föld között.

A Miskolci Pannónia Szálloda és Étterem kisebb, de rangos egységén belül olykor előfordult, hogy az érzékeny és felkészült munkás-csapat valami szépre, ünneplésre vágyott, amivel megajándékozhatja szélesebb vendégseregét, és önmagát is.

Így született az a gondolat – amikor a '80-as évek erre már lehetőséget adtak –, hogy szervezzünk olyan kiemelkedő vacsora-estéket, melyeken egy-egy országosan ismert személyiség friss és felelős előadása, üzenete meglepetést és meggazdagodást jelenthetett sokak számára. Akkor ez nyilván a szorosan ellenőrzött mozgásformák és határok óvatos feszegetése, akár átlépése is volt, a szakmai cél hangsúlyozásának betakarásában.

A kezdeti, és visszhangos kísérletek után egy nagyobb lépésben professzor dr. Velkey László, gyermekkórház alapító és igazgató tudós, de keresztyén hitében és hazafiságában is mélyen elkötelezett személyére gondoltunk. Az ő híre ekkorra már nem csak városunknak, de országunknak a határát is régen átlépte.

Legyen szabad az ifjabb nemzedékért egy-egy mondatban felidézni az ő korszakos nagyságát, érezve, hogy az igazán jelentős folyamatok soha nem csupán a mi napjainkban kezdődtek el. A professzor úr nekrológiájában (1927–2010), melyben számtalan tudományos rangjáról olvashatunk, hadd emeljük ki, hogy 1982-től az MTA Tud. Minősítő Klinikai Bizottságnak is tagja. Továbbá 1992-2002-ig a Miskolci Akadémiai Bizottság Orvos-Biológiai Szakbizottságának elnöke. A Gyermek Egészségügyi Központ megálmodója, megalapítója, és első igazgatója is. De „elévülhetetlen érdemeket szerzett az Avasi Jezsuita Gimnázium és ökumenikus templom létrehozásában is”. Majd a búcsú-beszédből: „Velkey László életműve arra is tanít, hogy az egészségügyi határai nem állnak meg az intézmények, és rendelők falainál. Minden ízében közösségi ember volt, aki integrált, szervezett, és mindig „az egészben” gondolkodott”. Az ő szemléletében még a Nemzet jelenlegi határainál sem álltak meg gondolatai, vagy tennivalói.

A személyéről szóló döntésünk tehát megszületett, és a levelet is megírtam. Érdekes lehetne újból olvasni, hogyan törekedtem a legnagyobb tisztelettel felkérni professzor urat egy előadás megtartására az éttermünk díszvacsoráján. Valószínű, hogy az előadás témájára nem is mertünk gondolni, mindezt reá bíztuk a tudós férfiúra.

Nagy várakozásban voltunk, s néhány nap múlva a szálloda portájára telefonhívást kaptunk, melyben professzor úr nagyon tisztos,

Dr. Velkey László professzor

de határozott hangon közölte, hogy személyesen kíván meghallgatni minket ebben az ügyben, időpontot is kaptunk. Kivasalt, kikefélgetett szállodai egyenruhánkban, nagy izgalmak közepette érkeztem üzletvezető barátommal együtt a „meghallgatásra”. Professzor úr személyisége, szikár alakja, egész tekintélyt sugárzó megjelenése, hangja, kórházi irodája mind egyszerre érzékeltették a közöttünk lévő nagyságrendeket.

Kérem, köszönöm a levelüket, meghívásukat, és most szeretnék néhány dolgot előrebocsátani: sajnálom, de én előadásokat vagy magyar, és nemzetközi orvos konferenciákon, vagy éppen a mostani reform-országgyűlésben szoktam tartani. A szálloda és étterem, s az ünnepi díszvacsora nem az én világom, nem az én katedrám. Nem volt ebben a megállapításban semmi lekezelő, megvető, mégis éreztük, megértettük, hogy az ő hivatása, hazai és nemzetközi megbecsültsége nem szolgálhat vendéglátó-ipari, üzleti, és

reklám célokat. Hogyan szabad itt még szólunk? Néztünk egymásra főnökömmel.

Istenem segíts meg a válasz-adásban, sóhajtottam lelkemben, s akkor a következő igaz gondolatot kaptam: Igen tisztelt professzor úr! Nagyon hálásan köszönjük, hogy személyesen tetszett fogadni minket, és bocsánatot kérünk, ha meghívásunkkal, felkérésünkkel méltatlan helyzetbe hoztuk professzor urat. Ha szabad mégis szándékunk pontosabban megfogalmazni, hadd mondjuk el nagy tisztelettel, hogy mi olyan betegnek, gyógyításra szorultnak látjuk az egész társadalom, sőt egész nemzetünk életét is, hogy nemcsak a parlamentben, és a nemzetközi konferencián, és nemcsak az éttermi díszvacsorán, de minden utcasarkon szükség lenne egy katedrára, sőt egy szószékre is, mely állapotunkat gyógyítaná.

Mit hallok?! Nézett őszinte csodálkozással a szemünkbe professzor úr. Maguk a társadalmat és a nemzetet említették?! Vagyis a vendéglátás keretei között annak a sorsa is szorongatja magukat?! Köszönöm a meghívást, el fogok menni, és megtartom az előadásomat, de engedjék meg, hogy én is kérdezzek valamit: maguk ilyen emelkedett szemlélettel jól meg akarnak élni Magyarországon? Ha nem is jól, válaszoltam, de legalább jó lelkiismerettel. Tűnődő mosoly volt a válasz. Látszott, sok gondolat fordul meg az ő szívében is. A szakadék, amelyre az volt írva, hogy „üzlet”, áthidalódott, s mi egy keskeny pallón bátortalanul egyensúlyozva, melyen ákom-bákom betűkkel ez állt: „felelősség”, átmerészkedtünk az ő oldalára. Erős, férfias kézfogása már nem a távolságot hidalta át, hanem meg erősítettük egymás kezét a jóra...

Dr. h.c. Szabó Dániel

Forrás:
Bethesda Gyermekkórház,
dr. Velkey György igazgató titkársága

Megrendülve, de a feltámadás reménységével értesültünk arról, hogy április 1-én hajnalban elhunyt Hegyi-Füstös István lelkipásztor, író, rádiós publicista testvérünk, lapunk alapító szerkesztőbizottságának tagja. Szeretteire a Feltámadott Úr Lelkének vigasztalását kérjük és kívánjuk. Sokoldalú, gazdagon szolgáló életéről következő számunkban közlünk méltató cikket.

Temetése április 7-én, 15 órától volt a gyömrői templomban.

A „Presbiter” Szerkesztőbizottsága

A presbiter könyvespolcára

Dr. Nagy Antal Mihály: Az Ó- és Újszövetség bibliai teológiája

„A könyv címe lehetne: *Bibliai teológia mindenkiné*” (Dr. Sz. S.)

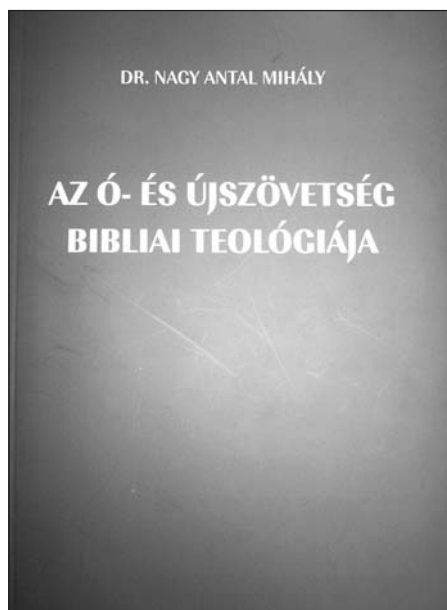
A könyv bemutatásakor hadd idézzünk mindjárt dr. Szathmáry Sándor professzor úr Előszavából: „*Ez a könyv nem egyszerűen egy szűk kutató kör számára készült, hogy elefántcsonttoronyba bezárt igazságokat közöljön, csupán szakemberek számára használható tudományos adattárat, hanem ennél tágasabb térre visz el. Ez bibliai-teológiai olvasókönyv, mely szaktudással nem rendelkező, de a Biblia igazságát elmélyült, kutató lelkülettel megáldott embereknek, gyülekezeti tagoknak, öntudatos keresztyén és református gondolkodású személyeknek akarja az igazságot gyönyörködtetve közel hozni, rendszerbe szedve átnyújtani. Azoknak, akik a béreai gyülekezet lelkületével megáldva azt kérdezik: vajon így vannak-e ezek?*”

A könyv a tudomány mai álláspontját mindenütt figyelembe veszi, és ezt közli is, de nem engedí soha, hogy ez a szaktudomány, melynek hatalmas körét a szerző hihetetlen pontossággal ismeri, a hit fölé emelkedjen, és azt megkérdőjelezze vagy megkösse. A hit a vezérszavak, mert a szerző szerint a teológia, mint tudomány csak akkor tudomány, ha igazi valójának megfelelően alárendeli magát Isten kijelentésének, az Ó- és Újszövetség Lélektől jövő üzenetének.”

Ezek után bátorodunk a szerző, dr. Nagy Antal Mihály professzor úr klasszikus tömörséggel, a latin nyelvre is visszautaló teológiai és személyes hitvallását is közölni, mely a mű nyitó és záró lapján is olvasható: „*A 20. század második felétől egyre világosabban és erőteljesebben jelenkezik a felismerés, hogy azt, ami eredetében és tárgyában egy, s amit az ember szétválasztott, egyesíteni kell.*”

Az egy bibliateológia iránti igény egyre sürgetőbb.

„*Egy az Istene és Atyja mindeneknek, Ő van mindenek felett, és mindenek által, és mindenekben*” (Ef 4,6). *Egy a Krisztus, min-*

denek megváltója és üdvözítője. Egy a Lélek, mindenek megelevenítője és megszentelője. Egy a Biblia, a teljes Írás, mely Isten-től ihletett.

Egy bibliateológia van, mely az Isten útjait az Egy Út egységében vizsgálja az Atya és a Fiú egy Szentlelke vezetésével.

Az egy bibliateológia sine qua non-ja az Isten és az ő Krisztusa dicsőségének látása, láttatása és dicsőítése.

Az igaz teológia örök aranyszabálya: A Deo docetur, Deum docet, ad Deum ducit – Istentől tanítatik, Istent tanítja, Istenhez vezet –, és mindent az ő dicsőségére cselekszik (1Kor 10,31). Soli Deo Gloria!”

A továbbiakban a szerzőtől magától szeretnénk néhány olyan rövid megállapítást idézni a Bevezetésből, mely az ő egész hitbeli és tudományos szemléletére, sőt egész keresztyén személyiségére is fényt vethet, és minden kedves érdeklődő olvasónkat megbátoríthat és megerősíthet, majd nagy örömmel tölthet el.

„A Bibliateológia sem nem dicta probantia (bizonyító helyek) gyűjteménye, sem nem vallástörténet, hanem az Isten útjának, útjainak a megismerése és megismertetése... Ezért kell megtérésről beszélni a bibliai tudományok művelésével összefüggésben is. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a teológiát, a bibliateológiát művelő teológusoknak kell nagyon komolyan szembenézni ezzel az igei követelménnyel, s kell megtérni, újjászülni, betelni Szentlélekkel.”

A közel 730 oldalas műben mint első kötetben már benne található a második kötet tartalomjegyzéke is és csak napok kérdése, hogy az is megjelenjen. Ez az egész második kötet az Isten Lelkéről, Isten Szentlelkéről és munkájáról szól, de már az első kötet Bevezetésének lapjain ezt olvashatjuk: „Gyökérfeladatnak tekintik egyre többen a pneumatológia hiányát. Világos, biblikus pneumatológia nélkül nincs építő teológia és elképzelhetetlen a Krisztológia. Ezt a hermeneutika és a gyakorlati teológia már felfedezte, ideje, hogy a teológia többi tudománya is felismerje.”

Ezt a – minden tekintetben – súlyos könyvet nem könnyű kézbe venni és kézben tartani, de még nehezebb letenni. Át fogja programozni a nappalunkat, s ha este kezdjük olvasni, az éjszakánkat is. Az igazán nagy reménységünk mégis az, hogy át fogja programozni a mostani és egész későbbi nemzedékek igeértését, bibliai szemléletét.

Hálásak vagyunk a szerző életéért és munkálkodásáért. Drága történelmi emlékeket idéz, hogy a Patakon írott művet most Pápa adta ki. Nagy köszönettel tartozunk a sorozatszerkesztő dr. Szathmáry professzor úr munkájáért is, mely lehetővé tette a kötet megjelenését. Égetően szükséges lenne, hogy a csak reprezentáns számban megjelenő mű – mint áldások forrása – eljuthasson a széles publikusságig és elérhetőségig.

DSZD

Felvidéki invitálás

„**Mindent megfontoltam és meggondoltam**” – írta I. Ferenc József császár és apostoli király abban a kiáltványban, amelyben 1914. július 28-án bejelentette alattvalóinak, hogy Bécs hadat üzent Szerbiának. Charles Tisseyre, a francia parlament képviselője könyvet írt a háború kitörésének körülményeiről: „...*Tisza István volt az egyetlen vezető államférfi Európában, aki komolyan szót emelt a háború ellen.*” A merényletet követő koronatanácson azonban azok az – akkor még osztráknak számító – nemzetiségi politikusok szavazták le, akiknek hazája később a győztes államok között szerepelt, és Magyarország háborús szerepének a világ

közvéleménye előtti félreértelmezésében aktív szerepet játszottak. A DEREGNYŐI (Felvidék) Református Tanulmányi Központ tanulmányi kirándulást szervez az osztrák-olasz-svájci hármashatárhoz, ahol a 29. magyar Loudon gyalogezred katonái védték a határt 1915–1918 között 2757 méter magasságban, egy lépést sem hátrálva. A tervezett időpont 2014. július-augusztus.

További tájékoztatást a 0908 035 094-es telefonszámon, vagy a ladislavcsoma@gmail.com e-mail címen kapható.

Várják Presbiter testvérek jelentkezését!

Csoma László lelkész

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Január

- 20-án** készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.
- 22-én** Szövetségünk elnöke, főtitkára és missziói titkára Egyházasrádócon megbeszélést folytatott *Szakál Péterrel*, az Órségi Egyházmegye esperesével és Győrben *Lentulai Attilával*, a Pápai Egyházmegye esperesével a Dunántúlon megalakítandó egyházkerületi területi szervezet ügyében.
- 23-án** az Országházban *Orbán Viktor* miniszterelnök vezetésével tartotta meg alakuló ülését a Reformáció Emlékbizottság, amely az egyetemes reformáció 500. évfordulójáról történő méltó megemlékezés és a reformáció magyar örökségének megünneplése érdekében jött létre.

Február

- 6-án** Budapesten tartotta ülését Szövetségünk gazdasági, valamint felügyelő bizottsága.
- Ugyanezen a napon** Szövetségünk elnöke és főtitkára Pápán megbeszélést folytatott *Steinbach József* püspökkel, a Dunántúli Egyházkerület és Szövetségünk együttműködése és a megalakítandó egyházkerületi területi szervezet feladatairól.
- 8-án** Budapesten ülést tartott Szövetségünk elnöksége.
- 9-én** Pécelen tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk északpesti egyházme-

gyei területi szervezete a Heidelbergi Kátéről.

- 22-én** Budapesten tartotta összevont presbiterképzési alkalmát Szövetségünk két budapesti (Bp.-Északi és Bp.-Déli) egyházme gyei területi szervezete.
- 22-23-án** Parajdon – presbiteri konferencia keretében – tartotta első képzési alkalmát a Székelyudvarhelyi Egyházmegye presbiteri közössége. A kétnapos alkalmon – rendhagyó módon, de hagyományteremtő szándékkal – a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanárai tartottak előadásokat az egyházmegye gyülekezeteiből részt vevő 1-1 presbiter, ill. gondnok számára. Anyaországi szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte. Az alkalomról lapunk más helyén beszámoltól közlünk.

- 28. és március 2. között** a felvidéki Deregnőn presbiteri konferencia volt, melyen – lapunk szerkesztő bizottsága nevében – *dr. Békefy Lajos* felelős szerkesztő szolgált.

Március

- 3. és 8. között** egyházmegyei presbiteri csendes hét volt Berekfürdőn, a szabolcs-beregi egyházmegye szervezésében.
- 8-án** tartotta Szövetségünk évi rendes közgyűlést, Budapesten.
- Ugyanezen a napon** tartotta ülését a Generális Konvent Beregszászon (Kárpátalja),

melyen anyaországi szövetségünket *Véres Sándor* elnökségi tag képviselte.

Ugyanezen a napon tartotta közgyűlést társszervezetünk, a Bethánia CE Szövetség Budapesten.

Ugyanezen a napon a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa szervezésében konferencia volt, melyen a külmisszió lehetőségeiről és a hazai gyülekezetek missziói hozzáállásáról tanácskoztak.

9-én a balazséri Béthel Konferenciaközpontban tartotta éves közgyűlést a Kárpátaljai Református Egyház Presbiteri Szövetsége. Anyaországi szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök képviselte. Az alkalomról lapunk más helyén beszámoltól közlünk.

16-án Órbottyánban az egyházfegyelem, tanfegyelem kérdéséről tartotta képzési alkalmát Szövetségünk északpesti egyházmegyei területi szervezete.

17-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

* * *

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2014. május 5.** Megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczai Gábor

KÖSZÖNET ÉS KÉRÉS

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták. Ez 2013-ban 96.664 Ft bevételt jelentett, melyet a tagjainknak kiküldött levelek és a PRESBITER postaköltségeire használtunk fel. Kérjük kedves testvérünket, hogy 2014-ben – amennyiben a 2013. év vonatkozásában adófizetési kötelezettsége áll fenn és Szövetségünket kívánja támogatni, az adóbevallással együtt kitöltendő rendelkező nyilatkozaton – a társadalmi szervezetek számára felajánlható sja 1% sorába írja be

„A kedvezményezett neve:

MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG

A kedvezményezett adószáma: 19675039-1-43”

Együttal kérjük, hogy a másik, e célra rendelkezésre álló nyilatkozaton az egyházaknak felajánlható összeggel a **MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ**-at szíveskedjék támogatni. **A kedvezményezett technikai száma: 0066**

Papír alapú bevallás esetén a borítékot ne felejtse el leragasztani és a leragasztásnál aláírni. Mind magunk, mind egyházunk nevében ezen adományát is nagyon szépen köszönjük.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, Dr. Kelemené Farkas Márta, Dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Váczai Gábor, Dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *Dr. h.c. Szabó Dániel.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országaiba 4500 Ft, a tengerentúlról 5000 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Prime Print Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 450 Ft

(Folytatás az 1. oldalról.)

volabb állva figyelték a történéseket. Távob-
labban ugyan, de ott voltak a kereszttel és a Meg-
feszített közelében. Miközben Jánost kivéve
tanítványai valahol egészen másutt tartó-
zkodtak. János evangéliumában kiegészíti a
sört és pontosít, mivel ő valóban ott állt a ke-
reszt alatt. Mindent vállalva. Jézus kereszttjé-
nél ott volt anyja és anyjának nőtestvére, Má-
ria, Klópas felesége, valamint a magdalai Má-
ria. Legalább heten voltak ott a keresztnél. És
a szeretett tanítvány. Szeretettük, ragaszkodá-
suk Urukhoz minden kockázatra képessé tette
őket. Nem törődtek a körülmények hatalmá-
val, a római világi és a zsidó vallási hatalom
által megrendezett körülményekkel. Lelkükkel és szemükkel egészen Jé-
zuson csüngtek, megelőlegezve a re-
formáció nagy igazságát: Solus Chris-
tus – egyedül Krisztus, egyedül Ő a
Szabadító. Odaadásuk olyan nyílt,
félreérthetetlen volt, hogy magdalai
Mária szinte testestül-lelkestül „oda-
tette” magát a képen, mintegy illusztrá-
lva a Heidelbergi Kátét: „Testestül-
lelkestül, akár élek, akár halok, nem
önmagamé, hanem az én hűséges
Uramnak és Megváltómnak, Jézus
Krisztusnak a tulajdona vagyok. Ő

drága vérével minden bűnömért maradéka-
lanul megfizetett...” (HK 1. k-f. új ford.). Ez
éppen szemük láttára teljesedett be. Ezt látni
kegyelem, erre a Jézusra csak a teljesen oda-
adó hit tud ilyen módon feltekinteni! Van-e
bennünk ebből az odaadó, Őreá feltekintő hit-
ből? Hegyeket, történéseket fordító hatalmas
erőforrás ez, lelki erőmű lehet a kárpát-me-
dencei közel 40 ezer presbiter életében is! En-
nek egyházi és nemzeti kihatása nem marad-
hat földbe rejtett kincs! Tudtal volna ezekkel
az asszonyokkal odaállni ilyen kritikus hely-
zetben a kereszttel alá, Jézus elé? Tudsz-e ma is
így odaállni a kereszttel és a Feltámadott elé?

És hol voltak a tanítványok? Felettebb
nagy kérdés és nagy titok. Azért maradtak
jócskán távol, a Golgotával átelleni dombol-
dalon, nehogy belekeveredjenek a történések-
be, s hamarabb legyen vége az életüknek, mi-
előtt elvégzik a rájuk bízott küldetést? Mielőtt
elmennének, s tanúi lennének Uruknek a föld
végso határáig? Vagy tényleg megfélemltet a

Te hol állnál a kereszttel alatt?

szívük? Netán elbizonytalanodtak? Az ész-
mérlegelése vagy a hosszabb távú missziói
terv védelmezése mozgatta őket? Minden le-
hetséges. A Krisztusról szóló bizonyágtétel-
ben beteljesült, nem ritkán vértanúsággal vég-
ződött életük lehet a meggyőző válasz. Hol volt
Péter, a fogadkozó, a csupa „szeretlek, Uram
téged” lángoló szavú halásza? „Az apostol fe-
jedelem”? Lehetett volna másként Kr. u. 67-
ig, amikor fejfel lefele feszítették keresztre,
mert méltatlannak érezte, hogy úgy haljon meg,

mint Ura? Közel 33 éven át volt bizonyágtel-
vője Mesterének. Mi lett volna, ha odaáll a
kereszttel alá? Vagy Jakab, a Zebedeus, akit 44-
ben Jeruzsálemben fejezték le, s ő lett a tanít-
ványok között az első mártír? Így legalább
11 éve jutott a Jézus-misszióra. És Jakab, az
Alfeus, akit a jeruzsálemi templom citadellá-
járól löktek a mélybe, majd ott megkövezték,
mert nem tagadta meg Jézusát? Hol volt And-
rás, s mi lett volna belőle, akit 69-ben X alakú
keresztre feszítettek? Elvitte volna az evangé-
liumot egészen a szkítákig, a Fekete-tenger
északi részéig, ha odaáll a kereszttel alá? Vagy
Bertalan, akit az örmények közötti evangéli-
záció során 68-ban végeztek ki a Kaszpi-ten-
gertől délre, kegyetlenül lehúzza a bőrét és
keresztre verve? Tudta volna nagy missziós
újtját elvégezni jó 30 éven át, ha odaáll a Gol-
gotára? Tudta volna a héber Máté az evangé-
liumot elvinni a lakott föld távolabbi helyei-
re? Vagy eljutott volna Etiópiába? Mátyás
apostol hirdethette volna a jó hírt egészen

Szevasztopolig, a mai Ukrajna területéig, a
Fekete-tenger északi partjáig? Vagy Fülöp,
akit Kis-Ázsiában feszítettek keresztre, szól-
hatta volna a feltámadott Krisztus örömeze-
netét egészen Galliáig, ha odaáll az asszonyok
közé? Tamás apostol az indiai Madrasig tud-
ta volna vinni a sebhelyes kezű Krisztus élet-
üzenetét, ha akkor odamegy, s a szegektől át-
vert, vérző kezeket kezdi el szemlélni? Külö-
nös, mennyei stratégia, célkitűzés, a misszió
megőrzése és a zsenge keresztyén hajtás el-
tiprásának a megelőzése is benne volt a tanít-
ványok „távolmaradásában”, még ha ezt nem
is tudták így látni abban a pillanatban. De a
keresztről Uruk már ezt is elvégezte...

„Gyümölcseikről” ismerték meg őket.

Elmenetele tudatában ezt mondta
Uruk: „Abban dicsőítetik meg az én
Atyám, hogy sok gyümölcsöt terem-
jete” (Ján 15,8). Az évek múlva meg-
termett missziói gyümölcsök ha nem
is igazolták a tanítványok távolmara-
dását, de érthetővé tették. Egy bizo-
nyos: a távolabbi domboldalon töltött
nagyéneki órák örökre beégették a
tanítványok szemébe, lelkébe Jézus
érettük szenvedő arcát, agóniájának
méltóságát, erejét, majd a feltámadás-
sával elhozott új élet mennyei minő-
ségét. Hisz ott távolabb is az Ő ke-
resztje alatt, ha nem is előtte, de a kereszttel
vonzásában éltek, maradtak – és ez a lényeg!

Ez lett példaadásuk mozgatója. A kereszttel tit-
ka és a feltámadás valósága lendítette őket új,
ismeretlen, kockázatos, emberileg „végzetes”
utakra, s vitte bennük és általuk győzelemre
a Győztes Áldozat, Megváltó Uruk üdvös-
ségtervét. Te élsz-e a kereszttel és a feltámadás
erejével? Tudj ismét megújuló szívvel a
Győztes Áldozat elkötelezettje, hírnöke lenni
az egyre inkább hétköznapi golgotás, eltöme-
gesedő, szinte csak a látványnak és látványos-
ságnak élő mai világban. A felszínes szenzá-
ciót hajszoló, s oly sok gyűlöletet egymásra
fröccsentő, felbolydult méhkas-hazában. A
Béke Fejedelmének egyértelmű „kis misszi-
onáriusa”. Ebben az odaszánásban legyen jó
néhány áldott órád, krisztusi ünneped 2014
nagyjében és húsvétján! Ő feltámadott, él
és ti is élni fogtok!

Dr. PhD Békefy Lajos
felelős szerkesztő

Üzenet Kárpátaljai Testvéreinknek

Amikor körülöttünk ismét nemzet nemzet ellen támad, sőt testvéreink feszülnek egymással szembe, különösen érezzük, milyen nagy
ajándék, lehetőség és szükség, hogy még inkább testvérré szülessünk kárpátaljai magyar hitbeli és nemzeti, lelki-testi kapcsolata-
inkon belül (Péld 17,17).

Kívánjuk és kérjük, hogy Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, áradjon ki rajtunk kereszttel környezetünkre is. Legyen
óvássá és figyelmeztetéssé a birodalmaknak, bátorítássá a kis népek számára a mennyei kijelentés: „Az Úr a föld és annak teljessé-
ge, a föld kerekessége és annak lakosai” (Zsolt 24,1). És valljuk meg naponta az Úr Jézus Krisztustól tanult imádságunk minden e vi-
lági törekvést megmérő és felülíró sorát is: „mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség!”

Magyar Református Presbiteri Szövetség